

MNENJE o pripravi dokumenta

NACIONALNA STRATEGIJA ZA IZSTOP IZ PREMOGA IN PRESTRUKTURIRANJE PREMOGOVNIH REGIJ V SKLADU Z NAČELI PRAVIČNEGA PREHODA ¹

Pripravila: Alenka Avberšek, univ.dipl.oec.
Članica
Strateškega sveta za Metalurgijo pri GZS

Velenje, 25. marec 2021

¹https://www.energetika-portal.si/fileadmin/dokumenti/publikacije/premog_izhod/strategija_premog_v1_okt2020.pdf

Vsebina

1.	OKVIR ZA OPREDELITEV DO NACIONALNE STRATEGIJE ZA IZSTOP IZ PREMOGA IN PRESTRUKTURIRANJE PREMOGOVNIH REGIJ V SKLADU Z NAČELI PRAVIČNEGA PREHODA JE BISTVENO ŠIRŠI KOT ZGOLJ OCENITI NAČIN PRIPRAVE, VSEBINO IN ZAKLJUČKE TEGA DOKUMENTA.	4
2.	SLOVENIJA JE V LETIH OD 2016-2019 AMBICIOZNO PRIPRAVLJALA NACIONALNI ENERGETSKI IN PODNEBNI PROGRAM ZA OBDOBJE (NEPN) DO LETA 2030 (S POGLEDOM DO LETA 2040).	6
3.	SLOVENIJA JE ŽE V FAZI PRIPRAVE NEPN PRISTOPILA K SODELOVANJU V MEHANIZEM PLATFORME ZA PREMOGOVNE REGIJE V PREHODU V POVEZAVI S SKLADOM ZA PRAVIČNI PREHOD.	7
4.	URADNO SO BILI POSTOPKI »PROAKTIVNEGA VKLJUČEVANJA DELEŽNIKOV« ZAČETI V JULIJU.	8
5.	NE GLEDE NA NERAZUMNO KRATEK IN NEPRIMEREN ČAS ZA PRIPRAVO STRATEŠKO POMEMBNEGA DOKUMENTA SE PRIČAKUJE USTREZNA KVALITETA.....	8
6.	VPRAŠANJA SE POJAVLJAJO V ZVEZI Z NAMENI IN VIZIJO STRATEGIJE.	10
7.	OBLIKOVANJE SCENARIJEV PRAVIČNEGA PREHODA TEMELJI NA VEČKRITERIJSKI ANALIZI DEJAVNIKOV, OBLIKOVANIH NA PODLAGI STALIŠČ DELEŽNIKOV. NE PA NA BISTVENIH IZHODIŠČIH NEPN.	11
8.	KAKO JE LAHKO VEČKRITERIJSKA ANALIZA, IZDELANA NA PODLAGI »SODB« DELEŽNIKOV, OCENJENA NA PODLAGI VELIKO STROŽJIH IZHODIŠČ, KOT JIH NAČRTUJE NEPN, BREZ FINANČNEGA VREDNOTENJA UKREPOV SCENARIJEV, RES OBJEKTIVNA PODLAGA ZA ODLOČITEV O IZBORU LETA IZSTOPA IZ PREMOGA?	12
9.	OCENE SCENARIJEV PRAVIČNEGA PREHODA IZ PREMOGA PO STRATEGIJI IN CELOVITI OCENI VPLIVOV NA OKOLJE.....	12
A.	OCENE SCENARIJEV STRATEGIJE	12
B.	POVZETKI IN OCENE IZHODNIH SCENARIJEV PO CELOVITI OCENI VPLIVOV NA OKOLJE	14
10.	PODROBNEJŠE PRIPOMBE IN PREDLOGI DOPOLNITEV STRATEGIJE	18
A.	UVODNA POGlavJA STRATEGIJE SO POVRŠNO IN SLABO ZAPISANA.	19
B.	PREDSTAVITVE PREMOGOVNIH REGIJ, ZLASTI SAŠA REGIJE SO POVRŠNE, NECELOVITE, ZAVAJAJOČE.	19
C.	STRATEŠKI IN OPERATIVNI UKREPI ZA SAŠA REGIJO SO IZDELANI OKVIRNO, NISO KONKRETIZIRANI.....	20
D.	VEČKRITERIJSKA ANALIZA SCENARIJEV ZA SAŠA REGIJO NEURAVNOTEŽENO OBRAVNAVA UČINKE IZHODA IZ PREMOGA NA ZANESLJIVOST OSKRBE SLOVENIJE Z ELEKTRIČNO ENERGIJO	21
E.	PRILOGA 1: VEČKRITERIJSKA ANALIZA SCENARIJEV SAŠA.....	24
11.	PRILOGA 2: NEODVISNA STROKA DVOMI V REALNOST V PREDPOSTAVKE SCENARIJA DUA SNP ZA RAZOGLIČENJE SLOVENIJE NEURESNIČLJIV.....	29
12.	PRILOGA 3: PRIHODKI IN IZPLAČILA PODNEBNEGA SKLADA	30
13.	PRILOGA 4: ENERGETSKE SUBVENCije (VIR PODNEBNO OGLEDALO ŠT. 7).....	31
14.	PRILOGA 5: INDIKATORJI PILOTNIH PREMOGOVNIH REGIJ EU.....	32
15.	PRILOGA 6: DOSEGANJE PODNEBNIH CILJEV.....	34
16.	PRILOGA 7: KLJUČNI INDIKATORJI ENERGETSKO INTENZIVNE INDUSTRIJE	36

Razlaga kratic:

TGP – TOPLOGREDNI PLINI

ETS sektor – zavezanci iz sektorjev energetike, energetske intenzivne industrije (EI), letalstva, ki so zavezani k vseevropskemu trgovanju z emisijskimi kuponi (v Sloveniji 69 podjetij)

NVO – nevladne organizacije

OVE- obnovljivi viri energije

URE – učinkovita raba energije

FTE – fotovoltaične elektrarne

VE- vetrne elektrarne

HE – hidroelektrarne

TET – Termo elektrarna Trbovlje

EES- elektro energetske sistem Slovenije

EE – električna energija

NEPN – Nacionalni energetske program

EKS – Energetske koncept Slovenije

IJS- CSU – Inštitut Jožef Štefan, Center za

CCS – naprave za zajemanje ogljika

MZI – ministrstvo za infrastrukturo (z direktoratom za energijo, direktoratom za urejanje prostora))

MO – Ministrstvo za okolje

CPVO – Celovita presoja vplivov na okolje

DZ RS za IOP – Državni bor RS – Odbor za infrastrukturo in okolje

Scenarij DUA JEK – razvojni scenarij po NEPN za doseganje ciljev oskrbe z energijo na trajnosten način – dodatni ukrepi (TEŠ ko energetska lokacija z vgradnjo naprav za zajemanje CO2 do leta 2035; pospešena izgradnja naprav FVE, verige HE, NEK 1 – podaljšano okoljevarstveno dovoljenje (OVD) ; NEK 2, plinske kapacitete, sintetični plini, pametna omrežja, hranilniki energije....)

Scenarij DUA SNP (enako kot zgoraj, a brez NEK 2, s pospešenimi plinskimi napravami za proizvodnjo EE, sintetični plini, vodik....))

Opomba AA – opomba Alenka Avberšek

1. Okvir za opredelitev do Nacionalne strategije za izstop iz premoga in prestrukturiranje premogovnih regij v skladu z načeli pravičnega prehoda je bistveno širši kot zgolj oceniti način priprave, vsebino in zaključke tega dokumenta.

Nacionalno strategijo za izstop iz premoga in prestrukturiranje premogovnih regij v skladu z načeli pravičnega prehoda (v nadaljevanju Strategija) je potrebno pogledati s perspektive pristopa slovenske administracije na celoto ukrepov, s katerimi EU izvaja podnebno politiko za postopno razogljičenje Evrope do leta 2050. Glede na naslovno temo se pri tem osredotočam na odziv administracije na ukrepe EK v zvezi z **vseevropskim trgovanjem z emisijami TGP**, ki zadevajo proizvajalce električne energije, težke industrije in letalstva, v nadaljevanju zavezanca **ETS sektorjev**.

S tem mehanizmom EK **a)** na eni strani neposredno **pritiska na sektorje z največ izpusti**, da se ali **prestrukturirajo ali opustijo** naprave z izpusti, ki presegajo vse nižje dopuščene emisije TGP; hkrati članicam dopušča, da s sredstvi iz **trgovanja s CO2 kuponi polnijo Podnebni sklad** za naložbe v razogljičenje; **b)** na drugi strani **uvaja ukrepe za blažitev posledic tega prestrukturiranja**.

- Za **blažitev posledic opuščanja premogovnih elektrarn**, ki so se zapirale že prej, ti ukrepi EK pa so jih še pospešili, je leta 2017 uvedla mehanizem **Platform za premogovne regije v prehodu s Skladom za pravični prehod iz premoga**. Gre za nepovratna sredstva za pre zaposlovanje in prestrukturiranje gospodarstva v teh regijah, v kombinaciji s povratnimi sredstvi za naložbe v infrastrukturo, zasebno in javno. Do tega bi lahko bile upravičene najbolj prizadete od 181 premogovnih regij s prek 275.000 zaposlenimi, na podlagi programov prestrukturiranja in zaveze za leto pravičnega izhoda iz premoga.

- Ker rast cen (na začetku brezplačnih) ETS kuponov² »stimulira« opuščanje ne le premogovnih elektrarn, ampak tudi zapiranje in/ali selitev težke industrije izven EU, kjer stroškov izpustov ni potrebno plačevati, je EK **že z letom 2013 za zaščito proizvodnje surovin v EU državam članicam dovolila razširitev državne pomoči** za sektorje energetske intenzivne industrije, ki se lahko financira v višini do 25% Podnebnega sklada. Večina držav je svojo industrijo izdatno podpirala.

Slovenija je ravnala drugače. Sledila je ambicioznim ciljem »onesnaževalec plača«, da bi pospešila opuščanje ETS sektorjev in postala zeleni zgled ostalim članicam EU.

- **Pravice do večje kvote brezplačnih kuponov, primerljive z ostalimi članicami EU, ki imajo bistveno več premogovne energije in izpustov, ni uveljavljala.** (V času zagona ETS trgovanja je bilo to s pogajanjem mogoče doseči.) Ko danes zaradi takega pristopa in tudi zaradi špekulacij na borzi cena teh kuponov presega vse projekcije, je to resna grožnja rentabilnosti proizvodnje električne energije tudi

² Za vzpostavitev trgovanja z emisijami je EU v letih 2013- 2020 vzpostavila **brezplačno pravico do kuponov**. Z leti se je na račun poostrenih podnebnih ciljev obseg razpoložljivih kuponov znižal, potrebe po njih pa zaradi večjih emisij v času gospodarske rasti povečale. Cene kuponov na trgu so se zato v letu 2018 glede na dolgoletno ceno 7,8 €/t CO₂ potrojile. Brez zaščitnih ukrepov bi to pomenilo pritisk na ukinjanje ali selitev programov izven EU.

v napravah, ki so za zanesljivo in stabilno delovanje elektro energetskega sistema Slovenije do postavitve nadomestnih (nerazpršenih) naprav nenadomestljive, če še sledimo ciljem uvozne energetske neodvisnosti Slovenije.³

- **S strani EU dovoljene državne pomoči za kompenziranje stroškov CO2 do višine 25% Podnebnega sklada, ki bi jo lahko uveljavila že z letom 2013, administracija do danes ni realizirala. Visokih naložb teh sektorjev in njihovih učinkov na razogljčenje ne spremlja ali jih noče videti.** Nenormalen porast stroškov izpustov TGP slovensko energetske intenzivno industrijo, ki se danes zaradi naložb po energetske učinkovitosti uvršča med vodilne v svetu, sili v drastične ukrepe zniževanja proizvodnje, čeprav se povpraševanje po njenih proizvodih globalno povečuje. Administracija tako (ne)hote znižuje konkurenčnost slovenske EI industrije. ⁴(*Ključni indikatorji EI industrije. Priloga 7, stran 36*)

Ambiciozno pa se iz Podnebnega sklada, ki se financira s prodajo ETS kuponov (pretežno TEŠ) na borzi v višini okrog 100 milijonov evrov letno, financira druge mehke projekte brez konkretnih učinkov na razogljčenje. Za administracijo na več postavkah v letih od 2013 do 2024 skupaj namenja **30 milijonov evrov, 4 milijone evrov za NVO⁵**; za izgradnjo in **ureditev HE**, skladnih z Naturo 2000, **prek 39 milijonov evrov**; za upravljanje LIFE projektov 17 milijonov evrov. Težka industrija danes potrebuje »le« **25 milijonov evrov**, da bi ustavila/preprečila krčenje, zapiranje in/ali selitve programov na lokacije izven EU, kjer so njihovi lastniki. (*Priloga 3: Prihodki in izplačila Podnebnega sklada, stran 29*)

Slovenija ambicioznih ciljev - do leta 2020 glede na 2005 doseči **25% OVE v končni rabi energije ni dosegla**. Zaradi »specifičnih okoljskih omejitev« (38% zaščitene ozemlja z Natura 2000, primat Slovenije v EU) ni zgradila verige HE na Savi, s tem tudi ne naravnega hranilnika obnovljive energije ne.

Medtem, ko administracija preferira najambicioznejše cilje predčasnega izhoda iz premoga, izvaja ambiciozno politiko **izdatnih subvencij za izgradnjo razpršenih objektov OVE**. V letih 2010-2017 je zanje namenila **1,2 milijarde avrov**, celo preko načrtovanih sredstev, kar pa ni dajalo načrtovanih učinkov.⁶ (*Priloga 4: Energetske subvencije (Vir Podnebno ogledalo št. 7, stran 30)*)

Za leta do 2030 bo vanje vložila še 200-250 milijonov evrov na leto. Skupaj torej cca 3,5 milijarde evrov, brez naložb v hranilnike in mrežo, ki je pogoj za njihovo vključevanje v EES.

V spodbude, ki so v nasprotju s ciljem zmanjšanja emisij TGP (vračila trošarin za dizelsko gorivo za komercialni namen) še okoli 90 milijonov evrov letno (**97 milijonov evrov v letu 2017**). Gre za sektor

³ TEŠ je že danes po ceni ETS kuponov v okvirih poslovanja scenarija B, izstop iz premoga v letu 2038.

⁴ Energetske intenzivna industrija v Sloveniji predstavlja okoli 30 % dodane vrednosti predelovalnih dejavnosti, ustvari 2,5 % BDP in skupino zaposluje preko 27.000 ljudi. Ta industrija je tudi neločljivo povezana s slovenskim energetske sistemom in mu zagotavlja stabilno delovanje. Po dodani vrednosti teh panog se Slovenija uvršča na 4. mesto v EU.

⁵ Glejte PUBLIKACIJO UMAR: Energetske intenzivna industrija v Sloveniji PORABA ENERGIJE, DODANA VREDNOST, DELOVNA MESTA: <https://www.umanotera.org/wp-content/uploads/2019/01/Energetske-intenzivna-industrija-v-Sloveniji.pdf>

⁶ NEPN, stran 198

prometa, ki po izpustih TGP od leta 2015 presega izpuste v energetiki!). (Priloga 6: Doseganje podnebnih ciljev, stran 34)

2. Slovenija je v letih od 2016-2019 ambiciozno pripravljala Nacionalni energetski in podnebni program za obdobje (NEPN) do leta 2030 (s pogledom do leta 2040).

Po zakonu Slovenija z NEPN načrtuje strateške in operativne cilje, s katerimi bo zagotovila zanesljivo, stabilno in konkurenčno oskrbo z energijo, z najmanj 75% samooskrbo, na trajnosten način. Ustrezno pomenu dokumenta se je le-ta pripravjal na podlagi poglobljenih analiz, podlag in usklajevanj – s pomočjo konzorcija strokovnjakov pod vodstvom IJS-CSU z deležniki in z usklajevanji z EK.

Cilje razogljichenja **do leta 2030 glede na leto 2005 postavlja ambiciozno**. Z njimi Slovenija prispeva svoj delež k doseganju skupnih ciljev ogljično nevtralne EU do leta 2050. Med njimi do leta 2030 vsaj do 30% manj uporabe premoga, 27% delež OVE v končni rabi energije, od tega 43% delež OVE v proizvodnji električne energije, 34% povečanje URE. »Specifična okoljska omejitve« (Natura2000), a tudi nacionalna specifična - **upoštevanje 30 % deleža energetske intenzivne industrije v strukturi celotne predelovalne industrije**, preprečujeta, da bi Slovenija te cilje postavila še višje (Zahteva EK – 37%).

Tako postavlja tudi **cilje za dekarbonizacijo ne-ETS sektorjev : bolj zmanjšati emisije TGP do leta 2030, kot Slovenija to določa Uredba o delitvi bremen (15%), tj. vsaj za 20 % glede na leto 2005.**

Tudi nekatere sektorske cilje zniževanja emisij TGP postavlja ambiciozno, visoko: – 76 %, ravnanje z odpadki: – 65 %, industrija: – 43 %, energetika: – 34 %.(samo ne-ETS sektor). Le v sektorju promet dopušča zvišanje za +12 %, čeprav je prav ta sektor v obdobju 2005 -2020 emisije TGP povečal za indeks 231. Emisije TGP v prometu so že leta 2013 presegle emisije v energetiki. Tudi za ponore, ki so se od leta 2015 znižali tako, da so v tem času proizvedli CO₂ za izpuste dveletne proizvodnje v TEŠ, cilji NEPN niso ambiciozni. Načrtuje se, da do leta 2030 ne bodo proizvedli neto emisije tj. da emisije v sektorju LULUCF ne bodo presegle ponorov.

Ambiciozno so bile oblikovane projekcije, scenariji za doseganje ciljev razogljichenja in energetske varnosti; z različnimi kombinacijami velikih premogovnih naprav, JE, plina, omrežij, hranilnikov in različno intenzivnostjo naložb v naprav OVE, v tem FVE in VE.

Pri oblikovanju scenarijev so ločene velike naprave od razpršenih naprav OVE. **Veliki objekti so za proizvodnjo električne energije ključni za zagotavljanje zanesljive oskrbe** z električno energijo, saj pokrijejo razliko od proizvodnje iz razpršenih virov in potrebno proizvodnjo za zagotavljanje zanesljive oskrbe⁷.

Med ostalimi cilji NEPN v 2.1. Razsežnost razogljichenja⁸ opredeljuje ukrep »**postopnega opuščanja rabe domačega in uvoženega premoga** v energetske namene oziroma zmanjšanje za vsaj 30 % do leta 2030«. V razvojno naravnem scenariju NEPN opredeljuje: »**V TEŠ deluje B5 najpozneje do leta 2030, medtem ko je za B6 mogoča nadgradnja s CCS/CCU do leta 2035. Hkrati s tem je predvideno, da bo »Natančni časovni načrt opuščanja rabe premoga v Sloveniji določen s strategijo za opuščanje**

⁷⁷ NEPN stran 172v

⁸ NEPN, stran 33

rabe premoga in prestrukturiranje premogovnih regij v skladu z načelom pravičnega prehoda, ki bo sprejeta najpozneje do leta 2021.«⁹

3. Slovenija je že v fazi priprave NEPN pristopila k sodelovanju v mehanizmu Platforme za premogovne regije v prehodu v povezavi s Skladom za pravični prehod.

Slovenija je v Platformo pristopila **pozno, šele januarja 2019**. EK je pristop in predlog Slovenije o oblikovanju dveh premogovnih regij potrdila marca 2019, aprila 2019 pa je Odbor DZ RS za IOP sprejel sklep, da mora biti odločitev za časovni okvir za zaprtje Premogovnika Velenje in opustitev rabe premoga v Termoelektrarni Šoštanj sprejeta do leta 2020. MZI je oktobra 2019 oddalo predlog projekta, na podlagi katerega je RS dobila tehnično pomoč (zunanjega izvajalca) pri pripravi ustreznih dokumentov v vrednosti **500.000 evrov**. 29. maja 2020 je bila podpisana pogodba s **svetovalnim podjetjem Deloitte** (obvestilo MZI). 16. junija 2020 je Deloitte na uvodnem sestanku predstavil koncept in časovnico priprave strategije.

Slovenija je **k Platformi za premogovne regije v prehodu pristopila ambiciozno**. V skupino drugih EU premogovnih regij, ki so že vključene v pilotne projekte za pravičen prehod zaradi ukinitve in/ali načrtovane ukinitve premogovnikov in premogovnih elektrarn v Španiji, na Poljskem, Češki, Romuniji, Irski, Grčiji. Njihovi primeri so indikativni tudi za slovensko strategijo.¹⁰

Čeprav so prehodi iz premoga teh regij zelo različni, jim je skupno to, da gre v primerjavi s slovenskima premogovnima regijama za **neprimerljivo večje premogovne regije**, nekoliko večja je le v Romuniji, ki so večinoma že v fazi izhoda iz premoga. Ene zaradi nekonkurenčnosti glede na že delujoče OVE vire znotraj države (Španija), zaradi tehnološke zastarelosti, modernizacije premogovnika, nove JE do leta 2035, prehod iz premoga pogojujejo z EU viri (Poljska).

Vsem je skupno to, da so bili v pripravo programov in projektov vključeni deležniki iz najvišje nacionalne do lokalnih ravni oblasti, sindikati, NVO, deležniki iz gospodarstva, univerze, RRI institucije. Navezujejo se na nacionalne in regionalne razvojne programe. Pri največjih (Španija) je razdelana opredelitev virov financiranja za postavitve prenosnega omrežja za energetske intenzivne industrije, za interkonekcijo..., ki ga je potrebno postaviti pred ukinitvijo premogovnih elektarn.

V vseh primerih se soočajo s socialnimi problemi, energetske revščine, s prestrukturiranjem. **Nobeden od teh programov ne gre na račun ogrožanja zanesljive oskrbe z električno energijo.**

Nobena od teh regij ambiciozno, predčasno, na račun tveganj za zanesljivo oskrbo z električno energijo, ne ukinja sodobnih naprav kakršna je TEŠ, ki je za delovanje EES Slovenije ključnega pomena, skladno z NEPN do leta 2050. (Priloga 5: Ključni indikatorji premogovnih regij v prehodu, stran 36).

⁹ NEPN, stran 173

¹⁰ https://ec.europa.eu/energy/topics/oil-gas-and-coal/EU-coal-regions/initiative-for-coal-regions-in-transition_en
https://ec.europa.eu/energy/topics/oil-gas-and-coal/EU-coal-regions/resources/jiu-valley-romania-regional-profile_en

4. Uradno so bili postopki »proaktivnega vključevanja deležnikov« začeti v juliju.

Ni nepomembno, da je to bilo v juliju in avgustu 2020, v času dopustov. Glede na objave MZI o fazah priprave Strategije na spletu in v tekstu dokumenta so potekali intervjuji s 35+ deležniki, delavnice, sestanki s »stroko«, pilotnimi skupinami. V tem času so bile izvedene analize podatkov, statističnih, prostorskih. Na delavnicah naj bi bila razprava o razvojnih scenariji in strateških ter operativnih ciljih. Sledljivosti o tem na spletni strani Strategije ni. Slaba dva meseca sta bila na razpolago za pridobivanje »sodb« deležnikov, za oceno stanja in razvojnih potreb, za oblikovanje in usklajevanje strateških in operativnih ciljev ter za pripravo scenarijev po vnaprej opredeljenih (možnih) datumih izhoda iz premoga. Ne gre dvomiti, da je bilo vključevanje deležnikov na vseh ravneh formalno izpolnjeno, ker se to lahko preveri s podpisi udeleženi. Vsebinsko pa je šlo tudi za enostransko komunikacijo, brez odziva avtorjev na predloge sprememb in/ali dopolnitev s strani deležnikov iz regije.

15. septembra 2020 je bil predstavljen osnutek strategije, v katerem so bili že **opredeljeni trije scenariji izhoda iz premoga** v Saša regiji, v paketu s strateškimi in operativnimi cilji posameznih scenarijev za obe regiji. **V oktobru 2020** so bili **nespremenjeni scenariji objavljeni** v Strategiji za izstop iz premoga in prestrukturiranje premogovnih regij v skladu z načeli pravičnega prehoda, na portalu Energetika MIZ. Z istimi pomanjkljivostmi, mogoče celo namernimi.¹¹

5. Ne glede na nerazumno kratek in neprimeren čas za pripravo strateško pomembnega dokumenta se pričakuje ustrezna kvaliteta

Pričakuje se kvaliteta dokumenta, skladna s standardi svetovalnega podjetja, ki je njen avtor. Ali standardov kakovosti ostalih strateških dokumentov, kot NEPN in ostali.

A izdelek tega ne potrjuje.

Začetna poglavja so napisana tako, da vključno z zelo pomanjkljivimi predstavitevami pomena energetske in premogovne regije SAŠA, predstavitevijo pomena obeh za prehod ključnih podjetij, gospodarstva, okolja, infrastrukture, degradiranih področij, idr. SAŠA regije, predstavljajo le obstranski, slabo napisan okvir za drugi, na pogled dobro napisan vsebinski del dokumenta, s scenariji po vnaprej določenih letih izstopa iz premoga.

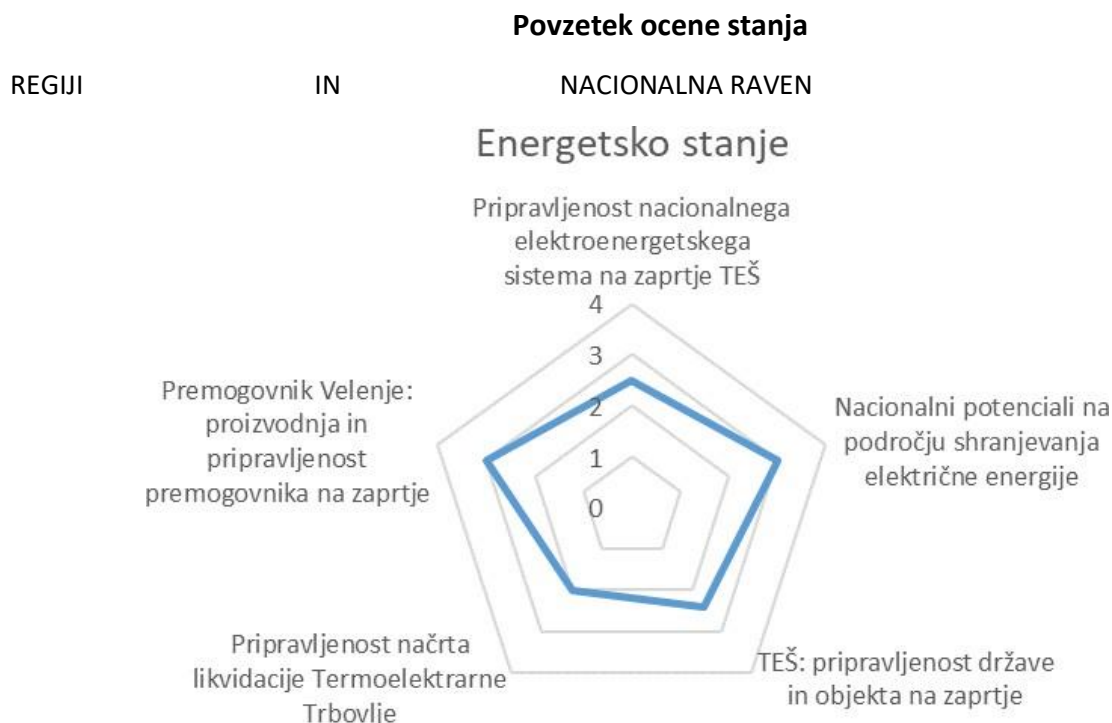
Na nekaj straneh opisani **povzetki ocene stanja** po regijah so bili pripravljene na osnovi »sodb« deležnikov in deloma na podlagi dostopnih statistik. Glede na to, da povzemajo poglobljene analitične podlage, bi morali biti logični in smiselno povezani s strateškimi in operativnimi cilji, po scenarijih – različno od leta izstopa. Da so po javnih razpravah, ki baje sledijo, potrebne korekture, dopolnila, konkretizacija, lektura, navajam primer.

Povzetek ocene stanja in glavne razvojne potrebe premogovnih regij (Strategija, stran 10)

»Za pridobitev vpogleda v trenutno stane v regijah Zasavje in SAŠA, je bila izvedena temeljita primerjalna analiza v kateri so bili upoštevani vsi elementi pravičnega prehoda na podlagi sodb deležnikov in uradnih statistik. Ti so bili kasneje razčlenjeni na dimenzije, posebne značilnosti, ter

¹¹ <https://www.energetika-portal.si/dokumenti/strateski-razvojni-dokumenti/nacionalna-strategija-za-izstop-iz-premoga-in-prestrukturiranje-premogovnih-regij/>.

kazalnike za te značilnosti. Vsaka značilnost je bila ocenjena na lestvici od 1 (zelo neugodno) do 4 (zelo ugodno). V nadaljevanju so povzete ocene stanja in opredeljene glavne razvojne potrebe v posamezni premogovni regiji.

»Razvojne potrebe:

• Zmanjšano tveganje odvisnosti od uvoza energije; • Večje zmogljivosti in možnosti shranjevanja energije, vključno z razvojem vodikovih tehnologij in z uporabo baterij; • Povečevanje energetske učinkovitosti;« • Večji delež energije iz obnovljivih virov	(OVE); • Večja zanesljivost lokalne regijske oskrbe z energijo; • Izdelava celovitega načrta zapiranja Premogovnika Velenje; • Ohranitev in nadgradnja energetskih lokacij v regijah.«

Prve štiri potrebe so ključni cilji NEPn. Kako se bodo iz teh potreb oblikovali konkretni projekti v regiji, za pravičnost prehoda?

Kar iz te ocene izhaja, pa je naslednje:

Če je res, glede na »sodbe« deležnikov, **pripravljenost Premogovnika na zaprtje** ocenjena s **3**(dobro), pripravljenost **načrta za likvidacijo TET z 2** (zadostno), da sta pripravljenost države in **objekta TEŠ na zaprtje** ocenjena z **2,5** (manj dobro), enako kot pripravljenost **EE sistema Slovenije na zaprtje**, imamo pa za **4 (prav dobro) pripravljene (doslej neizvedljive) potenciale za shranjevanje EE (??)**,

imamo **najmanjši problem z zaprtjem premogovnika**. Če je zaprtje PV izvedljivo v 5-10 letih, **elektroenergetski sistem na zaprtje TEŠ kot stebra sistema ni pripravljen**.

V predstavitev premogovnih regij to ni predstavljeno, še manj upoštevano v eskogenih dejavnikih in ponderjih v večkriterijski analizi scenarijev zaprtja.

Strateški in operativni cilji za vsakega od scenarijev, izdelani na osnovi ocene stanja oz. povzetkov »bottom-up« delavnic, so za vse scenarije razen vrstnega reda povsem enaki. Ne vsebujejo konkretnije opredeljenih ciljev in ukrepov, ki v regiji so. Pripravljali so se vzporedno, s strani energetike, gospodarstva, institucij. Na predloge sprememb in dopolnitev s strani pripravljavcev v fazi »serije intervjujev« ni bilo ustreznega odziva!

6. Vprašanja se pojavljajo v zvezi z nameni in vizijo strategije.

Namen strategije je »opredeliti nekaj srednjeročnih odločitev v zvezi s pravičnim prehodom,« najprej pa »določiti letnico izhoda iz premoga«.

Vizija Strategije je dolgoročno, tj. do leta 2050, **zagotoviti pravičen in vključujoč prehod na ogljično nevtralnost** preko vzpostavljanja **pogojev za kakovostno življenje v premogovnih regijah**, ki bodo zaradi prehoda na podnebno nevtralnost nesorazmerno prizadete. Strategija to vizijo gradi na zavedanju, da je sočasno potrebno zagotoviti **zadostno raven samooskrbe z električno energijo skladno s cilji NEPN**, bodisi na in/ali **izven energetskih lokacij v premogovnih regijah**.

Vizija nadalje pravi: »Strategija stremi k postopnemu in premišljenemu izstopu iz premoga, utemeljenega na načelih pravičnega prehoda. Ta **preko aktivnega socialnega dialoga** upošteva specifične potrebe regije in na usklajen način naslavlja štiri ključne elemente:

1. Energetika: Trajnostna **preobrazba energetike in energetskih lokacij, ki ostajajo eden od stebrov regionalnega razvoja**.«

Je pristojnost te Strategije trajnostna preobrazba energetike?

- Ali ta Strategija stremi k **trajnostni preobrazbi energetike kot take, na nacionalni ravni ali strategijo zadeva le natančna časovnica premišljenega prehoda iz premoga?**
- »Zavedanje, da je sočasno potrebno zagotoviti **zadostno raven samooskrbe z EE** – ni skladna s cilji NEPN. Zagotoviti je potrebno **zanesljivo, stabilno oskrbo z EE, uvozno neodvisno.... In konkurenčno**. Tega vizija ne vključuje.
- Je vplivno območje za prehod iz premoga le regija?

Če bi šlo pri oblikovanju Strategije za premišljen in postopen izstop iz premoga, z natančno časovnico izhoda (tako NEPN), bi vplivno območje res lahko bilo le ožja premogovna regija.

V primeru, ko se pri izstopu iz premoga zavestno prezirajo vidiki zanesljivosti in konkurenčnosti oskrbe z energijo, ker le »zadostna raven samooskrbe« ni dovolj in ni cilj NEPN, je vplivno območje celotna Slovenija, vključno s sektorji EI industrije

7. Oblikovanje scenarijev pravičnega prehoda temelji na večkriterijski analizi dejavnikov, oblikovanih na podlagi stališč deležnikov. Ne pa na bistvenih izhodiščih NEPN.

»Oblikovanje scenarijev po načelih pravičnega prehoda v večji meri sloni na kvalitativni analizi, ki **upoštevata stališča deležnikov** in **kulturne posebnosti** zadevnih regij. Zato se za ocenjevanje scenarijev uporablja **večkriterijska** analiza, katere osnova so **kazalniki in uteži** ocene posameznih meril/dejavnikov«. (Ker je ta analiza zaradi drobnega tiska težko berljiva, je oblikovno preurejena v Prilogi 1., stran 20)

Podrobnejši pogled na analizo za ocenitev scenarijev **razkriva »napako« v izhodiščih** za izračun ocene skladnosti izpustov TEŠ z energetske in podnebne cilji Slovenije po letu 2035.

V NEPN je predvideno, da se po ukinitvi Bloka 5 v Blok 6 do leta 2035 vgradijo naprave CCUI/CCS, za katere TEŠ pogoje za instalacijo že ima.

Ta scenarij je v projekciji izpustov TEŠ opuščen. Skladnost izpustov TEŠ s podnebnimi in energetske cilji Slovenije se računa na večje količine izpustov kot bi bile v primeru upoštevanja naprav za zajemanja ogljika.

Za oceno tega dejavnika, ki h končni oceni prispeva 20%, so bili torej uporabljeni strožji kriteriji kot so predvideni v NEPN.

To izhodišče v tekstih Strategije ni razkrito. Vidno je le v drobnem tisku tabele Večkriterijske analize. Očitno je, da so bila ta izhodišča kot osnovni vložek za pisca dokumenta, ob začetku del junija 2020, pripravljena že vnaprej.

»Ambiciozen«, v smeri **hitrejšega izstopa iz premoga**, je torej tudi **ponder** ocene dejavnika **Zanesljivost oskrbe** z električno energijo, ki v skupni oceni pomeni **le 5% teže**. To je glede na principe pravičnega prehoda, ki mora enakovredno obravnavati vidik zanesljive oskrbe, nesprejemljivo.

»Stroka«, ki je med izhodišča analiz dala tak začetni vložek, zagotovo ve, kaj je cilj dodelitve uteži. Področju, ki se ceni več, dobi višji ponder. In obratno.

»Stroka« ali usmerjevalna skupina vprašanje zanesljive oskrbe z električno energijo podcenjuje in ne sledi ciljem Energetske varnosti po NEPN.

Ob vsem tem Strategija poudari, da ni njen namen izbira med scenariji, da za potrebe večkriterijske analize scenariji niso bili finančno ovrednoteni, da bo šele za **izbrani scenarij** potrebna podrobna analiza potreb in stroškov oz. opredelitev razpoložljivih finančnih virov, nato pa bo »Odločitev glede izbranega scenarija temeljila na rezultatih večkriterijske analize in poglobljene javne razprave glede scenarijev v okviru socialnega dialoga z deležniki v procesu pravičnega prehoda.«

8. Kako je lahko večkriterijska analiza, izdelana na podlagi »sodb« deležnikov, ocenjena na podlagi veliko strožjih izhodišč, kot jih načrtuje NEPN, brez finančnega vrednotenja ukrepov scenarijev, res objektivna podlaga za odločitev o izboru leta izstopa iz premoga?

Trditev, da »namen Strategije ni predlaganje rešitev za zanesljivo in cenovno konkurenčno oskrbo z električno energijo v Sloveniji po zaprtju TEŠ. Ta problematika se naslavlja v okviru NEPN in pa Dolgoročne podnebne strategije Slovenije, zato je se opredelitev letnice izstopa iz premoga smiselno upošteva pri prenovi slovenskih strateških dokumentov na področju energetske in podnebne politike«, lahko prevedemo drugače.

O izboru scenarija se v okviru priprave strategije sploh ne odloča, ampak predlaga, ker lahko dokončno odloča le presoja v reviziji NEPN. Ob reviziji leta 2023-2024. NEPN ima za to zakonsko podlago, Strategija sama pravne podlage za to nima.

9. Ocene scenarijev pravičnega prehoda iz premoga po Strategiji in Celoviti oceni vplivov na okolje

Kljub temu, da so bili **scenariji Strategije** za izstop iz premoga - A, B in C, **presojsani po strožjih izhodiščnih pogojih in strožjih kriterijih skladnosti z energetskimi in podnebnimi cilji EU** in Slovenije, kot to izhaja iz ukrepov NEPN, so potrdili, da **scenarija A in B presegata cilje razogljichenja, scenarij C pa jih dosega z omilitvenimi ukrepi.**

Po najstrožjih kriterijih **Celovite ocene vplivov na okolje**, Dodatne simulacije 3, **(66% zmanjšanje emisij TGP v letu 2030**, zaradi sledenja jedrskemu scenariju **DUA JEK Podnebne poti**, načrtovanemu zmanjšanju emisij TGP **v letu 2040 za 83% gleda na leto 2005 ter zmanjšanju za 97% v letu 2050**, je vpliv scenarija **A pozitiven (ocena A)**; vpliv scenarijev **B in C pa je nebitven zaradi izvedbe omilitvenih ukrepov (ocena C)**;

a. Ocene scenarijev Strategije

Povzemam ocene scenarijev iz teksta Strategije, dopolnjene s pojasnili iz Večkriterijske analize (Zaradi težko berljive originalne Večkriterijske analize – preoblikovana preglednica v Priloga 1).

AMBICIOZNI SCENARIJ (A)

»Ta scenarij **najbolj ambiciozno podpira okoljske in podnebne cilje**, ki si jih je Slovenija zastavila v okviru podnebne in energetske politike. Ta scenarij predvideva konec rabe premoga v **letu 2033**.

Ta ambiciozen načrt Slovenijo postavlja med vodilna evropska zelena gospodarstva in daje zgled drugim državam v regiji in širše.Številne od teh imajo drugačna izhodišča (torej nižja) od Slovenije in je v tem smislu raven ambicioznosti Slovenije še večja.«

»Predstavlja **najbolj ambiciozen pristop k doseganju regionalnih razvojnih prioritet. Zahteva izvedljive, a ambiciozne naložbe in pripravljene projekte, ki pomembno podpirajo zasebni sektor in ustvarjanje delovnih mest.**«

»Ta scenarij pomeni **visoko tveganje za sposobnost zagotavljanja stalne in zanesljive oskrbe** z električno energijo po zaprtju TEŠ. Od proizvodnje in sistemskih storitev je slovenski elektroenergetski sistem visoko odvisen, »zato je (sposobnost- op AA) scenarija A in B potrebno obravnavati z vidika možnosti za pravočasno nadomestitev te velike naprave z novimi enotami«.

Premostitev je mogoča z **izgradnjo plinsko- parnih enot na sami lokaciji**. V vsakem primeru **nezmožnost zagotovitve ustreznih nadomestnih virov električne energije lahko potisne slovenski energetski sistem proti odvisnosti od uvoza električne energije**, pri čemer je to tveganje manjše v primeru scenarija C, ki omogoča o dovolj časa za razvoj alternativ (na lokaciji TEŠ ali drugje v državi)«. *(Ta vidik na končno oceno scenarija vpliva le s 5%, **ukrep ni ovrednoten ne z vidika investicijske sposobnosti, še manj z vidika konkurenčnosti proizvodne cene EE!**).*

Glavna utemeljitev tega scenarija (Strategija, str. 18): izpusti iz TEŠ po letu 2034 postanejo velika ovira pri doseganju podnebnih ciljev, saj se začne delež, ki ga ti izpusti predstavljajo v skupnih dovoljenih emisijah toplogrednih plinov, hitro povečevati. Po letu 2033 postaja finančno poslovanje TEŠ manj vzdržno zaradi pričakovanih naraščajočih cen emisijskih kuponov.

Ambiciozni scenarij **zapostavlja učinke na zaposlene**, ker je šele »v letu 2038 razmerje med načrtovano proizvodnjo in številom delavcev, ki bodo zaradi predčasnega izstopa iz premoga potencialno ostali brez zaposlitve, optimalno«.

Izgubljena vrednost (predvidena izguba dodane vrednosti, ki bi se sicer ustvarila in ohranila v Sloveniji) zaradi predčasne opustitve domačega energetskega vira in oportuniteti stroški zaprtja TEŠ in Premogovnika Velenje, bodo najverjetneje največji v scenariju A, nižji v scenariju B in najnižji v scenariju C. Ocena temelji na predvideni izgubi dodane vrednosti, ki bi se sicer ustvarila in ohranila v Sloveniji (vključno z vplivi na zaposlovanje).

FINANČNO VZDRŽNI SCENARIJ B

»Ta scenarij predvideva konec rabe premoga **v letu 2038. Z vidika slovenskih podnebnih ciljev je ta scenarij zahtevnejši od scenarija A, a je še vedno v skladu z okoljskimi in podnebnimi cilji**.

Nenehno dvigovanje cen emisijskih kuponov predstavlja dodaten pritisk na tekoče poslovanje TEŠ, zaradi česar dobiček iz poslovanja postane negativen in povzroči izgube iz tekočega poslovanja. Skupne izgube celotne naložbe TEŠ bloka 6 so še vedno večje kot pri scenariju C, **vendar bistveno nižje kot pri scenariju A, zaradi česar je ta scenarij finančno vzdržen in realen**.

Po tem scenariju je **razmerje med upravljanjem s presežnimi delavci in novimi zaposlitvami** v skupini Premogovnik Velenje **optimalno**. Velikemu številu zaposlenih omogoča upokožitev v načrtovani starosti in preprečuje potrebo po novem zaposlovanju za podaljšanje obratovanja po letu 2040. Ponuja **dovolj časa za prestrukturiranje slovenskega energetskega sistema v smeri zagotavljanja stabilnosti oskrbe z električno energijo in tudi preoblikovanja same energetske lokacije**.

Po scenariju B je dovolj časa za **ambiciozno gospodarsko in socialno** prestrukturiranje. Zagotavlja **dovolj časa za izgradnjo alternativnih energetskih virov** ter omogoča preišljen prostorski in družbeni razvoj. S tem scenarijem se izogne potrebi po obsežnem novem zaposlovanju.

FLEKSIBILNI SCENARIJ C

Ta scenarij predvideva konec rabe **premoga leta 2042**. Delež emisij iz TEŠ v skupnih emisijskih bilancah glede na projekcije NEPN v tem letu preseže 40%, s čimer je **doseganje podnebnih ciljev še težje**. Zaradi nadaljnjega izkoriščanja premoga, predstavlja ta scenarij ob enem tudi **okoljsko najbolj obremenjujočo** pot izhoda iz premoga.

Scenarij C ostaja **ekonomsko upravičen z vidika začetne naložbe**, saj ima za posledico najnižji obseg kumulativnih izgub vezanih na investicijo v 6. blok TEŠ, ob enem pa **omogoča najdaljše obdobje ustvarjanja dodane vrednosti** na podlagi izkoriščanja domačega energetskega vira.

Z vidika reševanja vprašanj zaposlenih v PV je to **najbolj problematičen** izmed treh predlaganih scenarijev, saj je proces upokojevanja zaposlenih večinoma usklajen z načrtovanim zmanjšanjem proizvodnje do leta 2040. Po tem letu se za vse profile zaposlenih pričakuje znatno število novih zaposlitev, kar zaradi verjetne nerazpoložljivosti lokalne delovne sile pogojuje **zaposlovanje tujih delavcev**.

Je z vidika razogljičenja, ki je prevladujoči cilj te Strategije, sprejemljivo leto izstopa med letoma 2038 in 2042?

b. Povzetki in ocene izhodnih scenarijev po Celoviti oceni vplivov na okolje¹²

S CPVo so bili ti scenariji A,B in C presojani po osnovnem in razvojnem scenariju NEPN, dodatno še po jedrskem in plinskem scenariju. Zaključek po osnovnem scenariju:

- **Ambiciozni scenarij** s prenehanjem rabe lignita v letu **2033** bistveno presega postavljeni cilj. Obdobjno emisijo TGP močno **zmanjša pod nivo postavljene dopustne mejne** količine, ki sledi zmanjšanju emisij v skladu z **DUA SNP** scenarijem, s čimer izkazuje, da **na področju razogljičenja oziroma doseganja neto ničelnih emisij do leta 2050 ni vpliva oziroma je ta pozitiven**.
- **Finančno vzdržni** scenarij s prenehanjem rabe lignita v letu **2038** presega postavljeni cilj. Obdobjno emisijo TGP zmanjša pod nivo postavljene dopustne mejne količine, ki sledi zmanjšanju emisij v skladu z **DUA SNP** scenarijem, s čimer izkazuje, da **na področju razogljičenja oziroma doseganja neto ničelnih emisij do leta 2050 ni vpliva oziroma je ta pozitiven**.
- **Fleksibilni scenarij** s prenehanjem rabe lignita v letu **2042** ne dosega postavljenega cilja. Obdobjna emisija TGP je večja od na osnovi scenarija **DUA SNP** postavljene še dopustne mejne količine. Ne glede na to obvladljiva velikost prekoračitve omogoča ob uvedbi ustreznih ukrepov izpolnjevanje postavljenega kriterija. Scenarij ob **uvedbi omilitvenih ukrepov** povzroča **nebistven vpliv na razogljičenje oziroma doseganja neto ničelnih emisij do leta 2050**.

Zaključek po najstrože postavljenih kriterijih zmanjševanja emisij TGP izmed treh dodatnih scenarijih, po naročilu MOP, Dodatne simulacije 3, (66% zmanjšanje emisij TGP v letu 2030, zaradi

¹² https://www.energetika-portal.si/fileadmin/dokumenti/publikacije/premog_izhod/cpvo-feb2021.docx

sledenja jedrskemu scenariju **DUA JEK** Podnebne poti, načrtovanemu zmanjšanju emisij TGP v letu 2040 za **83%** gleda na leto 2005 ter zmanjšanju za **97%** v letu 2050:

- **Ambiciozen scenarij:** ni vpliva oziroma **vpliv je pozitiven (ocena A);**
- **Finančno vzdržen scenarij:** **nebistven** vpliv zaradi izvedbe **omilitvenih ukrepov (ocena C);**
- **Fleksibilen scenarij:** : **nebistven vpliv zaradi izvedbe omilitvenih ukrepov (ocena C).**

Omilitven ukrep:

(OU7) - V regiji SAŠA se v primeru scenarijev rabe lignita za proizvodnjo električne energije, katerih emisije TGP niso bistveno večje od indikativnih dopustnih mejnih količin oziroma bistveno večje od količin, ki jih pokrivajo emisijski kuponi, zagotovi doseganje neto ničelnih emisij TGP z zmanjšanjem rabe lignita oziroma z omejitvijo proizvodnje električne energije.

OPOZORILO O CELOVITOSTI OKOLJSKEGA POROČILA, - IZSEKI, Stran 15/354,

Strategija vsebuje le vizijo in scenarije pravičnega prehoda za obe premogovni regiji z opredeljenimi specifičnimi strateškimi in operativnimi cilji, **ne vsebuje pa konkretnjših ukrepov ali projektov.** Ti bodo vključeni v območne načrte, ki so v pripravi (niso del tega ali katerega koli drugega CPVO postopka) ali bodo izvajani v okviru drugih izvedbenih načrtov (npr. ukrepi NEPN, Zakon o zapiranju PV).

Strategija v poglavju 6 sicer **opredeljuje vire financiranja, vendar v njej stroški izvedbe strategije ali vsaj okvirna sredstva, ki bodo namenjena izvedbi strategije niso podani.** To otežuje oceno izvedljivosti posameznih strateških in operativnih ciljev in s tem tudi oceno učinkovitosti doseganja okoljskih ciljev. **Ni namreč jasno, ali so vsi scenariji razvoja premogovnih regij finančno izvedljivi, koliko sredstev bo namenjeno posameznim področjem in v kakšni meri bodo doseženi posamezni strateški in operativni Osnutek strategije predvideva izstop iz premoga,** kar pomeni prenehanje rabe premoga iz PV in proizvodnje električne energije iz premoga v TEŠ.

V Strategiji je tudi predvideno, da se energetske lokacije v obeh premogovnih regijah ohranijo. Hkrati je v Strategiji navedeno, da se konkretna raba energetske lokacije določi v sektorskih dokumentih, upoštevajoč najboljše razpoložljive tehnologije (ang. Best Available Technology (BAT)). Razvoj energetske lokacije v regijah je odvisen tudi od zasebnih oz. tržnih pobud.

Celoviti nacionalni energetski in podnebni načrt (NEPN), ki se bo posodobil v letih 2023 in 2024, in Energetski koncept Slovenije (**EKS**) kot dolgoročni strateški dokument bosta ključna dokumenta, v okviru katerih se bo določilo, kaj se bo dogajalo s posameznimi energetskimi lokacijami.

Ta dva dokumenta se pripravljata na podlagi zakona, medtem ko strategija nima zakonske podlage (podlaga je sklep odbora DZ in njen cilj je določiti letnico izstopa iz premoga). Vprašanje energetskih lokacij bo torej v prihodnje naslovljeno v okviru zakonsko določenih dokumentov (NEPN in EKS) na nacionalni ravni kot del razsežnosti zanesljive oskrbe z električno energijo. **Konkretna raba energetske lokacije v Strategiji tako ni obravnavana, zato je v predmetnem OP nismo presojali in bo presojana v okviru CPVO ob spremembi NEPN. cilji Strategije.**

Medtem ko strategija nima zakonske podlage (podlaga za Strategijo je le sklep odbora DZ in njen cilj je določiti letnico izstopa iz premoga), NEPN na podlagi zakona predvideva proizvodnjo električne energije na podlagi rabe premoga do leta 2050. Strategija tega ne obravnava in pospešuje izstop.

Pripravljalci OP opozarjajo, da je treba pospešiti izvajanje ukrepov za zagotavljanje energetske varnosti. Ukrepi so že predvideni z NEPN, ampak se pomanjkljivo izvajajo, s čimer je ogroženo za potrebe prehoda v nizkoogljično družbo. Zato je treba pospešiti izvajanje ukrepov iz NEPN in čim prej sprejem EKS.

Glede na aktualne odzive politike, ki za leto izstopa preferira leto 2033, scenarij A, je potrebno poudariti, da pri tem ne gre za predlog leta izstopa, ki bi ga stroka v teku prenove NEPN čez leto ali dve lahko še dodatno utemeljila, potrdila ali spremenila. Ne.

Če obidemo dejstvo, da za to politika (še) nima zakonske podlage, gre za politično odločitev, ki bi bila za Slovenijo z več vidikov škodljiva.

Pomenila bi zavezo Slovenije do EU o letu predčasnega izstopa edine premogovne elektrarne v Sloveniji, brez pogoja, da mora(jo) biti za to zagotovljena nova ekvivalentna naprava(e), ki bo namesto TEŠ steber zanesljive, stabilne in konkurenčne oskrbe z električno energijo in tudi temelj pospešene izgradnje razpršenih naprav OVE.

Zaveza do predčasnega izstopa po scenariju A je z vidika učinkovitega delovanja **elektro energetskega sistema za zanesljivo in stabilno oskrbo z električno energijo ter najmanj 75% samooskrbo, po nepotrebnem skrajno tvegana.**

Predčasno zaprtje TEŠ ne bo vplivalo le na 1.500 delovnih mest v Šaleški premogovni regiji.

Tvegane odločitve, ki bi vodile v drastično povečanje cene električne energije, v uvozno odvisnost, da o mrkih ne govorimo, bi imele **vpliv na prebivalstvo, na javni sektor, na celotno nacionalno gospodarstvo. Tudi na energetske intenzivno industrijo**, ki je ključna tudi za stabilnost EES.

Tveganja, ki bi imela velike učinke na celotno gospodarstvo, bi imela velike **multiplikacijske učinke na Podnebni sklad, na vire financiranja subvencij za ure in OVE (Borzen), na javne finance, so pri scenariju A veliko več kot prevelika.**

Nenazadnje - Slovenija je v okviru ENTSO-E zavezana k izpolnjevanju pogojev interkonekcije, vodi regulacijski blok skupaj s Hrvaško in BiH. Na 400 kV omrežju ima dve podporni točki TEŠ 6 in JE Krško. Poleg razpršenih virov OVE v sistemu Slovenija potrebuje tudi večje enote zaradi velikih rotirajočih mas, ki zagotavljajo stabilnost sistema. Kako je to pomembno, potrjujejo tudi dogodki 8. januarja 2021, ko so **velike elektrarne** (tudi slovenske JEK in TEŠ) odigrale pomembno vlogo pri **preprečitvi popolnega razpada evropskega elektroenergetskega sistema.**

Kako bo z izpolnjevanjem pogojev interkonekcije ENTSO-E v primeru zapiranja TEŠ 6?

Ta tveganja niso uravnotežena s koristmi participacije na cca 250 milijonov evrov sredstev Sklada za pravični prehod zgoj, ki ga lahko primerjamo s približno dve in pol letnimi vplačili od ETS (TEŠ) kuponov v Podnebni sklad, ali z v višino enoletnih subvencij za spodbujanje URE, OVE in vračila trošarin (165 mio €) za dieselska goriva (95 mio €).

Zato se pričakuje, da odgovorna politika in administracija

- **s politično odločitvijo izstopnega leta iz premoga ne bosta prehitevali postopkov za dokončanje strategije**
- **da bosta pri političnih zavezah do EU o izhodu iz premoga upoštevali scenarije A, B in C., upoštevaje pogoje in tveganja, ki so v njih poudarjena. Korigirane ocene glede na izpostavljene pomanjkljivosti Strategije bi ocene scenarijev iz osnutka Strategije le podkrepile.**
- **da bo dopustila pred odločitvijo o izstopu iz premoga potrditi ali zavrniti opozorila, da scenariji naprav PPP, DUA SNP, ki bi nadomestili sistemsko premogovno elektrarno, niso realni in izvedljivi v roku, krajšem od 20 let.**

Poleg investicijske sposobnosti pospešene gradnje razpršenih naprav OVE, hranilnikov in omrežja, tudi njihovega umeščanja v prostor, se tudi po sprejemu NEPN ostala neodgovorjena vprašanja o realnosti in konkurenčnosti nadomestnih plinskih naprav; komercialni dostopnosti tehnologij uplinjanja in proizvodnje sintetičnega metana, o primernosti le teh izvedbe večjih nazivnih moči. Vprašanja v zvezi s predpostavko, da je tudi tehnologija proizvodnje sintetičnega metana že razvita. Da je za vse dovolj sredstev in da to ne bo povzročilo nekonkurenčne oskrbe z energijo

Ocenjeni obseg investicij za izvedbo scenarija NEPN v obdobju od leta 2021–2030 je več kot 28 mrd evrov, kar zahteva skoraj 5 mrd EUR dodatnih vlaganj več kot v scenariju z obstoječimi ukrepi ter od 200 do 250 mio evrov letno (skupaj cca 2,5 mrd evrov !) potrebnih spodbud za izvedbo le-teh do leta 2030.

Neodvisna stroka opozarja, da so te predpostavke nerealne, da bi potrojile ceno slovenske električne energije in nas pahnile v uvozno odvisnost. Potrebno jih je ali potrditi ali ovreči, vendar z odgovornostjo za delujoč in konkurenčen elektro energetski sistem. (Več: Priloga 2 : Neodvisna stroka dvomi v scenarij DUA SNP , stran 28)).

Na vprašanja o učinkih Nacionalne strategije za izstop iz premoga in prestrukturiranje premogovnih regij v skladu z načeli pravičnega prehoda je potrebno gledati in odgovarjati zelo kompleksno. Ne zgolj s perspektive premogovnih regij, ki je zelo pomembna, ampak zlasti z vidika učinkov na konkurenčnost in trajnostni razvoj Slovenije.

Katerikoli scenarij izstopnega leta iz premoga bo sprejet, je s projekti za trajnostno prestrukturiranje gospodarstva, energetike, družbene in prometne infrastrukture, v regiji, v odvisnih sektorjih, celotni Sloveniji, potrebno začeti takoj. Izhajati je treba iz nabora konkretnih investicijskih projektov, ki v regiji in Sloveniji so, pripravljeni po bottom up principu, ki niso načelni in brez konkretnih učinkov na zaposlovanje in trajnostno povečevanje ustvarjene dodane vrednosti.

Politična odgovornost na ravni regij in v državi pa je, da za vodenje tako kompleksnega projekta oblikuje kompetentno ekipo strokovnjakov, ki so sposobni voditi, povezovati, usklajevati, in to na ravni, ki presega izvajanje projektov na lokali ravni, brez odgovornosti za učinke.

10. PODROBNEJŠE PRIPOMBE IN PREDLOGI DOPOLNITEV STRATEGIJE

Strategija, izdelana v okviru Tehnične pomoči EK za vključitev Slovenije v Platformo za premogovne regije v prehodu in posledično v Sklad za pravični prehod po načelu nepreztja ne bi smela biti pripravljena pod standardi, ki veljajo za vse ostale strateške dokumente v Sloveniji. Za to bi morali biti odgovorni vsi, najbolj pa najodgovornejši predstavniki naročnika, izvajalca in odgovornih v obeh regijah.

Že površen pogled na prvih 10 strani strategije ne potrjuje upravičenosti pričakovanja po visoki kakovosti Strategije. Dajejo vtis, da je le obstranski, zelo slabo napisan okvir za scenarije po vnaprej določenih letnicah zapiranja premogovne elektrarne in PV, ki so osnovni namen te strategije.

Nasprotno je avtor poglavij o scenarijih drug pisec, tako kot pisec vsebin, ki se nanašajo na regijo Zasavje. Brez dvoma je imel podlage dobro pripravljene že prej, pred julijem 2020, ko se je proces oblikovanja Strategije uradno začel. Ni mogoče, da bi bila Strategija izdelana v dveh mesecih, lani, julija in avgusta, med dopusti, z aktivnim vključevanjem deležnikov iz regije, z bottom up pristopom, ki ga zahtevajo principi priprave programov za izhod iz premoga. Formalno je bilo to zagotovo realizirano, vsebinsko pa na srečanjih razen izjemoma do aktivnega sodelovanja in povratne komunikacije z avtorji Strategije ni prihajalo. Iz tekstov se da razbrati, da je bilo več sodelovanja s »fokusnimi skupinami«, »razgovorov z deležniki«, s »stroko«. »Poglobljene javne predstavitve in razprave« so bile izjema, bolj pa so zapisane »na zalogo«, ker je to potrebno še opraviti – še posebej v SAŠA regiji.

Zagotovo je k temu prispevalo premalo in neprimeren čas za pripravo vhodnih podatkov in izhodišč strategije. Administracija je v vlogi naročnika za pripravo strategije namenila le slabe tri mesece, poleti 2020, medtem ko si je sama za vključitev v Platformo za premogovne regije vzela skoraj dve leti časa.

»Evropska komisija je decembra 2017 predstavila Platformo za premogovne regije v prehodu, da je Slovenija šele januarja 2019 pristopila k sodelovanju v Platformi in da je EK pristop potrdila marca 2019. EK je potrdila predlog Slovenije o oblikovanju dveh premogovnih regij. Zato bosta v okviru priprave nacionalne strategije pripravljena tudi območna načrta za prestrukturiranje obeh premogovnih regij, v katerih bodo začrtani ukrepi za obdobje 10 do 20 let z namenom omogočiti samostojni obstoj in razvoj regij tudi po tem, ko premogovne dejavnosti v teh krajih več ne bo.« več:energetika-portal¹³

Vzporedno, bolje ob tem, so se deležniki iz gospodarstva in energetike v regiji organizirali v »konzorcij« sposobnih in kompetentnih za pripravo, vodenje in naložbe v konkretne projekte za nova delovna mesta, tudi z lastnim investicijskim potencialom. Ta bi se moral dopolniti s sredstvi Sklada in s sredstvi za zapiranje po nacionalni zakonodaji (v pripravi?).

¹³ https://www.energetika-portal.si/fileadmin/dokumenti/publikacije/premog_izhod/strategija_premog_v1_okt2020.pdf;

a. Uvodna poglavja Strategije so površno in slabo zapisana.

Uvodni stavki se opirajo na globalne razloge za razogljichenje, zaradi katerih je izhod iz premoga nujen. Ne predstavi najboljše prakse postopnega opuščanja rabe premoga in prestrukturiranja EU premogovnih regij. Gre za zelo različne primere regij, ki so že vključene v pilotne projekte za pravičen prehod zaradi ukinitve premogovnikov in premogovnih elektrarn v Španiji, na Poljskem, Češki, Romuniji, Irski, Grčiji. Njihovi primeri so indikativni tudi za slovensko strategijo.¹⁴

Skupno pa jim je to, da gre v primerjavi s slovenskima premogovnima regijama za neprimerljivo večja območja premogovnih regij, nekoliko večjega le v Romuniji, ki so večinoma že v fazi izhoda iz premoga. Ene zaradi nekonkurenčnosti glede na že delujoče OVE vire znotraj države (Španija), zaradi tehnološke zastarelosti in nove JE do leta 2035 (Poljska). Nobeden od teh projektov ne gre na račun ogrožanja zanesljive oskrbe z električno energijo, soočajo pa se s socialnimi problemi, energetske revščino, itd.. . Vsi v pilotne projekte vključeni pa imajo bolj ali manj organizirano mrežo pristojnih ministrstev, deželnih in regionalnih vlad in jasne nacionalne načrte prestrukturiranja teh regij. Tudi milijardne proračune za nova omrežja, ... (**Priloga 5**: Ključni indikatorji premogovnih regij v prehodu)

Ti primeri ne potrjujejo navedbe iz uvoda Strategije, da imajo v EU dejavnosti povezane s premogom nizek delež v skupnem gospodarstvu in zaposlovanju, da so skoncentrirane v majhnem številu evropskih regij in da je v njih premog glavni vir gospodarskih dejavnosti, delovnih mest in preživetja prebivalcev. (Teh regij je 181 z 275.000 zaposlenimi)

O dilemi, kako izstopiti iz premoga v Sloveniji, pisec uvodnih pojasnil poskrbi tudi **za floskule**:

»Z leti uporabe premoga pa se po drugi strani povečuje tudi grožnja podnebnih sprememb in negativnih posledic povezanih z njimi. **Negativne eksternalije rabe fosilnih goriv** imajo globalne razsežnosti in presegajo območje izkoriščanja, zato je znotraj pravičnega procesa izstopa iz premoga potrebno iskati ravnotežje med nadnacionalnimi podnebnimi cilji in uravnoteženim razvojem na nacionalni in regionalni ravni. Nujnost hkratnega naslavljanja podnebnih sprememb in družbeno-ekonomskega razvoja je bila podlaga za oblikovanje koncepta pravičnega prehoda, ki na poti do »zelene ekonomije« naslavlja tako uravnoteženo tranzicijo energetike, okolja, kot človeških virov in gospodarstva.«

b. Predstavitve premogovnih regij, zlasti SAŠA regije so površne, necelovite, zavajajoče.

Predstavitve premogovnih regij v Sloveniji ne pokaže celovite in realne slike stanja, razvojnih izzivov in pomena za delovanje elektro energetskega sistema Slovenije. Ni **predstavitve** elektro energetskega sistema v Sloveniji po strukturi proizvodnje električne energije, po inštalirani moči, po sektorski strukturi porabe električne energije, uvozna odvisnost.. Tudi pomen z EES za stabilnost EES in pomen stabilnosti in konkurenčnosti oskrbe te industrije z EE z (rangji v EU, trendi energ.učinkovitosti, itd..).

¹⁴ https://ec.europa.eu/energy/topics/oil-gas-and-coal/EU-coal-regions/resources_categories_en?redir=1

Ne predstavi celovite slike doseganja sektorskih podnebnih ciljev ETS in ne-ETS sektorjev, vključno s ponori. Prikazati je potrebno, da sektor energetike v Sloveniji nima pretežnega deleža izpustov z negativnimi trendi, kot jih ima promet. (Več: Doseganje podnebnih ciljev Priloga 6, stran 32)

V zapisanem ni sledu o SAŠA regiji s tehnološko in tudi okoljsko visoko pozicioniranim rudarsko-energetskim sektorjem na eni strani in gospodarstvom, ki je uspešno, po večjih preskokih prestrukturiranja, izvozno orientirano, a premočno odvisno od razvoja največjega podjetja.

Opisno in v preglednicah manjkajo praktično vsi gospodarski, infrastrukturni, kadrovski, okoljski kazalci in kazalniki ,

Manjkajo celovite

- **sistemskega pomena TEŠ:** je steber zanesljive in stabilne oskrbe z električno energijo, z 935 MW električne moči na pragu največja slovenska elektrarna po inštalirani moči, (26%), takoj za HE; predstavlja 29,8% delež vse za slovenski trg proizvedene električne energije S prenosnim sistemom, s tremi napetostnimi nivoji; 110, 220 in 400 kV, z zagotavljanjem rezervne moči za regulacijo frekvence ter z omogočanjem regulacije napetosti in jalove moči ima TEŠ pomembno vlogo za EES.

TEŠ 6 izpolnjuje kriterije BAT (Best Available Technologies) in omogoča zajemanje ogljika CCS/CCU . Spada med najmodernejše TE na lignit v Evropi in v svetu.

TEŠ je poleg NEK nosilec zagotavljanja stabilnosti delovanja elektro energetskega sistema Slovenije, s katerim Slovenija izpolnjevanje pogoje interkonekcije ENTSO-E.

- **Premogovnika Velenje in hčerinskih podjetij** – proizvodno stanje, premogovne rezerve, kadrovska struktura, PV in hčera, varstvo pri delu itd....stanja opuščeni objektov, itd., zgodovinskih prelomnic in naložb PV in TEŠ za razogljčenje v Šaleški dolini
- **gospodarstva v SAŠA regiji**, razvojnih slabosti in izzivov prihodnosti v SAŠA regiji in širši okolici, ki je zaposlitveni bazen za obstoječe in prihodnje zaposlene – z investicijskimi potenciali za družbeno ekonomsko prestrukturiranje
- **izobraževalnih institucij**, okvirna, a realna ocena deficitarnih vsebin; sposobnosti na prilagajanje izobraževanja glede na scenarije izhoda... itd. vsebin
- **stanja v okolju, kakovosti zraka**, na degradiranih površinah, stanja jezerskih voda
- **socialne, prometne infrastrukture**

Kaj v to poglavje ne sodi: Ko pisec v tem poglavju opisuje zgodovino postopnega izhoda z premoga v Sloveniji, omenja Premogovnik Velenje le v kontekstu dobrega sodelovanja z lokalno skupnostjo pri nadaljnji namenski rabi sprotne saniranih rudniških površin.

Podcenjujoči opisi vpliva PV na izobraževalne programe, sklicevanje na ponesrečene v 145 letih delovanja PV, o smradu, ki vpliva na lokalni turizem, itd., v tak dokument ne sodijo.

c. Strateški in operativni ukrepi za SAŠA regijo so izdelani okvirno, niso konkretizirani

Niso dovolj povezani z dejanskimi gospodarskimi in ostalimi potenciali v regiji. Operativni ukrepi so za vse tri scenarije enaki, z nekoliko spremenjenim vrstnim redom, (za razliko od ukrepov Zasavja) bistveno premalo konkretni. Tako za področje Pravičen energetski prehod tako Slovenije kot Šaleške

doline ukrepi naslavlajo le industrijo, za sektor energetike niso eksplicitno in konkretnije opredeljeni. Tudi za področje Razgradnja in sprememba namembnosti objektov na degradiranih površinah so zapisani cilji nedodelani, brez idej.

V vseh scenarijih ni besede o infrastrukturi za ostarele in prizadete skupine.

d. Večkriterijska analiza scenarijev za SAŠA regijo neuravnoteženo obravnava učinke izhoda iz premoga na zanesljivost oskrbe Slovenije z električno energijo

Strategija v poglavju »5. Možni scenariji za izstop iz premoga ter nabor strateških in operativnih ciljev« opredeljuje, da so bili » scenariji zgrajeni okoli treh **predlaganih letnic izstopa iz premoga**, v večji meri na osnovi kvalitativne analize, ki upošteva **stališča deležnikov** in **kulturne posebnosti** zadevnih regij«.

Osnova za ocenjevanje naj bi bila »objektivna, pregledna, ponovljiva večkriterijska analiza, ki zagotavlja tudi možnost **spreminjanja vplivnih parametrov** med vrednotenjem rezultatov in odločanjem.«

»Pri točkovanju scenarijev so bili upoštevani eksogeni in endogeni dejavniki, v **dogovoru z zainteresiranimi stranmi** pa so bila **dodana še nekatera dodatna merila** (na primer **vpliv na javne finance ali vpliv na oskrbo z energijo**).

	Dejavnik	Utež
Eksogeni dejavniki	Usklajenost s podnebnimi in energetske cilji EU in Slovenije (emisije TEŠ kot % skupnih dovoljenih emisij toplogrednih plinov)	20%
	Sposobnost zagotavljanja stalne in zanesljive oskrbe z električno energijo po zaprtju TEŠ (strokovna presoja)	5%
	Tehnološki razvoj na področju OVE in tehnologij za zajem, shranjevanje in/ali uporabo ogljika (strokovna presoja)	5%
	Vpliv cen emisijskih kuponov in cen električne energije na trenutno ekonomsko uspešnost TEŠ (EBIT)	5%
	Politična sprejemljivost upoštevajoč nacionalno in lokalno politično ozračje (strokovna presoja)	5%
	Sposobnost trga, da nadomesti izgubljena delovna mesta (strokovna presoja)	10%
	Sposobnost lokalnega gospodarstva, da se diverzificira in prilagodi novi realnosti (strokovna presoja)	10%
	Negotovost prihodnjega razvoja (strok.pr)	5%

Endogeni dejavniki	Dolgoročna gospodarska uspešnost TEŠ-a glede na preostala leta delovanja (na podlagi akumulir. izgub, vključno z odplačilom dolga in neamortiz. stroški ob zaprtju)	5%
	Možen izkoristek energetske lokacije na podlagi razpoložljivih tehnologij (strokovna presoja)	5%
	Lokalni okoljski vplivi (neprekinjenega) obratovanja (strokovna presoja)	5%
	Vpliv na narodno blaginjo	5%
	Razpoložljivost delovne sile v premogovništvu	5%
	Uskladitev s kadrovske strukturo Premogovnika Velenje (potrebe po zaposlovanju zaradi upokojevanja in končno število delavcev, ki bodo zaradi predčasnega izstopa iz premoga potencialno ostali brez zaposlitve;	10%

Tem kriterijem so bile pripisane **uteži glede na njihov relativni prispevek** k pravičnemu prehodu. **Osnova** za pripisane uteži so bila **strokovna izhodišča, literatura ter rezultati sodelovanja z deležniki**.

V tej analizi se največja utež, 20%, pripisuje učinkom zaprtja na prispevek emisij TEŠ k skupnim emisijam Slovenije, oceni učinkov na predčasno odpuščanje in prilagoditev regije za nova delovna mesta po 10%, vsi ostali po 5%, vključno z učinki posameznega scenarija zaprtja TEŠ na zagotavljanje zanesljive oskrbe z električno energijo.«

Katera je strokovna javnost, ki je temu dejavniku prisodila le 5% prispevek h končni oceni scenarija?

PRILOGE

Priloga 1: VEČKRITERIJSKA ANALIZA SCENARIJEV SAŠA

			Scenarij A (Ambiciozni)		Scenarij B (Finančno vzdržen)		Scenarij C (Fleksibilen)	
Kriteriji	Teža	Smer	Izvedba	Utežna zmogljivost	Izvedba	Utežna zmogljivost	Izvedba	Utežna zmogljivost
Usklajenost s podnebnimi in energetskimi cilji EU in Slovenije (emisije TEŠ kot % skupnih dovoljenih emisij toplogrednih plinov)	0,2	-1	0,2	-0,04	0,3	-0,06	0,4	-0,08
	<p>Nacionalni cilji glede skupnih emisij toplogrednih plinov so eden ključnih zunanjih dejavnikov, ki vplivajo na prehodni proces iz premoga. Ključni vhodni podatki za izračun meril so nacionalne projekcije toplogrednih plinov, ki temeljijo na podnebnih ciljih in podatkih o skupnih emisijah TEŠ (scenarij brez namestitve CCU). Glede na naravo obratovanja TEŠ na razmeroma stalnih ravneh proizvodnje se podatki uporabljajo za oceno potencialnih izzivov, povezanih z doseganjem podnebnih ciljev v različnih scenarijih. (stalnih ravneh?)</p>							
Sposobnost zagotavljanja stalne in zanesljive oskrbe z električno energijo po zaprtju TEŠ (strokovna presoja)	0,05	1	2	0,1	2	0,1	3	0,15
	<p>Glede na visoko odvisnost slovenskega elektroenergetskega sistema od oskrbe z električno energijo iz TEŠ je scenarije potrebno obravnavati z vidika možnosti za pravočasno nadomestitev z novimi enotami. Upoštevajoč analizo razpoložljivih tehnologij in na podlagi intervjujev s ključnimi deležniki je bilo ugotovljeno, da scenarija A in B omogočata premostitev z izgradnjo plinsko- parnih enot na sami lokaciji, med tem ko so trajne rešitve (denimo izgradnja drugega bloka nuklearne elektrarne) bolj realne v tretjem scenariju. V vsakem primeru nezmožnost zagotovitve ustreznih nadomestnih virov električne energije lahko potisne slovenski energetski sistem proti odvisnosti od uvoza električne energije, pri čemer je to tveganje manjše v primeru scenarija C, ki omogoča o dovolj časa za razvoj alternativ (na lokaciji TEŠ ali drugje v državi).</p>							

Tehnološki razvoj na področju OVE in tehnologij za zajem, shranjevanje in/ali uporabo ogljika (strokovna presoja)	0,05	1	1	0,05	2	0,1	3	0,15
	Ta eksogeni dejavnik upošteva stopnjo tehnološkega napredka, ki igra pomembno vlogo v pravičnem prehodu, zlasti skozi prizmo oskrbe z električno energijo in vpliv obstoječe ogljično intenzivne elektroenergetske infrastrukture na okolje. Ker tehnološkega napredka na mednarodni ravni glede ustreznih tehnologij ni mogoče predvideti, empirični argument podpira relativno oceno, da daljši časovni okviri ponujajo daljše okno tehnoloških priložnosti in trajnostnega razvoja proizvodnje električne energije v Sloveniji. Zato bi lahko prejšnja leta postopne opustitve predstavljala zamujene tehnološke priložnosti, ki bi jih lahko izkoristila slednja. ???????????							
Vpliv cen emisijskih kuponov in cen električne energije na trenutno ekonomsko uspešnost TEŠ (EBIT)								
	0,05	1	8753379	437669	-2738748	-136937	-24926724	-1246336,2
Dobičkonosnost poslovanja (EBIT) postane leta 2038 negativna in proti letu 2042 še poslabšuje . Ekonomska uspešnost TEŠ ni pomembna le zaradi pomena objekta v slovenskem elektroenergetskem sistemu, ampak tudi zato, ker je od uspešnosti poslovanja TEŠ odvisna usoda ključnega dobavitelja, tj. Premogovnika Velenje.								
Politična sprejemljivost upoštevajoč nacionalno in lokalno politično ozračje (strokovna presoja)	0,05	1	1	0,05	3	0,15	2	0,1
	Medtem ko se za večino deležnikov postopno opuščanje premoga do leta 2033 zdi prehitro, se zdi, da največ soglasja obstaja pri rešitvah, ki so bližje letnici 2040 (+/-) . Ker so lokalne skupnosti izrazile svojo pripravljenost opustiti premogovništvo med letoma 2040 in 2045, ter upoštevajoč dejstvo, da se dogajanje na mednarodni ravni in v EU obrača v prid prejšnjega opuščanja premoga, lahko leto 2038 štejemo kot najprimernejši kompromis medrazličnimi političnimi agendami							

Sposobnost trga, da nadomesti izgubljena delovna mesta (strokovna presoja)	0,1	1	2	0,2	2	0,2	2	0,2
	Po navedbah ključnih lokalnih delodajalcev, ki bodo vsaj srednjeročno ključni pri ustvarjanju zaposlitvenih priložnosti, scenariji predstavljajo zadosten časovni načrt za privabljanje novih domačih in tujih neposrednih naložb za zaposlitev morebitne vrzeli. Ob ustreznih naložbah je gospodarstvo spodobno ustvariti nekaj sto novih delovnih mest na leto. Ne glede na to vsi trije scenariji terjajo tudi pripravo ustreznega načrta za izboljšanje lokalnega poslovnega okolja (formalno in neformalno izobraževanje ter zadostna raven usposobljene delovne sile, naložbene spodbude, zadostna infrastruktura itd.)							
Sposobnost lokalnega gospodarstva, da se diverzificira in prilagodi novi realnosti (strokovna presoja)	0,1	1	1	0,1	2	0,2	3	0,3
	Ko gre za preobrazbo lokalnega gospodarstva, so ključni vidiki raznolikost, tržna usmerjena lokalnih podjetij in zmanjšana odvisnost od ključnih podjetij v energetskega sektorju. Za zagotavljanje vseh treh so potrebna sistematična prizadevanja in dovoljšen časovni okvir. Za izboljšanje podjetniške miselnosti v regiji, krepitev mednarodnih kompetenc lokalnih MSP in raznolikih lokalnih gospodarstev z razvojem sektorjev, kot so lesna industrija, storitveni sektor in prihodnje tehnologije, je treba s prizadevanju pričeti takoj, pri čemer so rezultati vidni šele dolgoročno. Glede na te okoliščine lahko daljše obdobje preobrazbe bolj pozitivno vpliva na lokalno gospodarsko blaginjo, vendar je ključnega pomena, da se z izvajanjem ukrepov prične nemudoma.							
Negotovost prihodnjega razvoja (strok.pr)	0,05	1	3	0,15	2	0,1	1	0,05
	Ker je prihodnost nejasna, izhodišča in natančnost predpostavk strateškega načrtovanja z leti postajajo vse manj zanesljive.							
Dolgoročna gospodarska uspešnost TEŠ-a glede na preostala leta delovanja (na podlagi akumuliranih izgub, vključno z odplačilom dolga in neamortiziranimi stroški ob zaprtju)			-574.819,02		-	-16476083,4	-	-13216165,15
					329.521.668,00		264.323.303,00	
	0,05	1	€	-28740,95	0 €	0	0 €	0
Scenarij C ima najmanj negativen dolgoročni gospodarski vpliv, saj se nakopičene izgube delno kompenzirajo s tem, da elektrarna nadaljuje z obratovanjem, dokler prihodki ne pokrijejo svojih obratovalnih stroškov, kar prispeva k celotni donosnosti naložbe. Po letu 2042 postane EBTIDA negativna, zato obratovanje po tej letnici z vidika same naložbe kot celote ni več smiselno.								

<p>Možen izkoristek energetske lokacije na podlagi razpoložljivih tehnologij (strokovna presoja)</p>	0,05	1	2	0,1	3	0,15	3	0,15
<p>Obstoječe tehnološke rešitve, ki srednjeročno omogočajo nadaljnji razvoj energetske lokacije ob hkratnem zagotavljanju toplotne energije za lokalni sistem daljinskega ogrevanja, so na voljo, a so odvisne od širšega soglasja glede prihodnosti slovenskega elektroenergetskega sistema. Med možnimi rešitvami so inštalacija kogeneracijskega sistema s kombiniranim plinsko- parnim, uporaba biomase in sežigalnica. Vsi scenariji omogočajo hipotetično uvedbo alternativnih scenarijev za uporabo energetske lokacije, vendar je na podlagi predhodnih izkušenj scenarij A manj verjeten zaradi postopkovnih omejitev (prostorsko načrtovanje, okoljska dovoljenja, politični dejavniki itd.). Izkušnje kažejo, da v primeru velikih projektov energetske infrastrukture od zasnove do izvedbe v najboljšem primeru preteče vsaj desetletje.</p>								
<p>Lokalni okoljski vplivi (neprekinjenega) obratovanja (strokovna presoja)</p>	0,05	-1	1	-0,05	2	-0,1	3	-0,15
<p>Ključni vplivi okoljski rudarjenja so spremembe površja na pridobivalnem prostoru, tj. pogrezanje območja, kjer se danes nahaja Družmirsko jezero. Kot je razvidno iz serije intervjujev in analize podatkov, ki jih zagotavlja Premogovnik Velenje, podrobnih projekcij sprememb terena ni mogoče oceniti za posamezen scenarij, saj se načrt rudarjenja, ki ima velik vpliv na spremembe površja, dinamično spreminja in je povratno odvisen od določitve letnice zaprtja. Vseeno je mogoče relativno oceniti, da prejšnje prenehanje rudarjenja predstavlja manjše vplive na površje predvsem pa prejšnji začetek sanacijskih del in stabilizacije površja, kar je pogoj za njegovo revitalizacijo in spremembo rabe.</p>								
<p>Vpliv na narodno blaginjo</p>	0,05	1	1	0,05	2	0,1	3	0,15
<p>Izgubljena vrednost zaradi predčasne opustitve domačega energetskega vira in oportuniteti stroški zaprtja TEŠ in Premogovnika Velenje bodo najverjetneje največji v scenariju A, nižji v scenariju B in najnižji v scenariju C. Ocena temelji na predvideni izgubi dodane vrednosti, ki bi se sicer ustvarila in ohranila v Sloveniji (vključno z vplivi na zaposlovanje).</p>								

Razpoložljivost delovne sile v premogovništvu	0,05	1	3	0,15	2	0,1	1	0,05
Uskladitev s kadrovsko strukturo Premogovnika Velenje...	0,1							
<p>... potrebe po zaposlovanju zaradi upokojevanja in končno število delavcev, ki bodo zaradi predčasnega izstopa iz premoga potencialno ostali brez zaposlitve; merjeno kot št. zaposlenih znotraj obstoječe kadrovske struktura na 1000 GJ proizvodnje v danem letu</p>								

11. Priloga 2: Neodvisna stroka dvomi v realnost v predpostavke scenarija DUA SNP za razogljičenje Slovenije neuresničljiv.

OPOMBA: povzeto po članku Energetske dileme (3): **Absurd sintetičnega plina: sintetični plin nas ne bo pripeljal v brezogljicno družbo, 3 FEBRUARJA, 2021**
<https://damijan.org/2021/02/03/absurd-sinteticnega-plina-sinteticni-plin-nas-ne-bo-pripeljal-v-brezogljicno-druzbo/>

Pri pogledu v prihodnost do leta 2050, ko naj bi dosegli razogljičenje celotne družbe, se DPS opira na dva scenarija: jedrski scenarij (**JE**) in scenarij podnebno nevtralnno plinasto gorivo (**SNP**). Pri obeh scenarijih upošteva še dve stopnji intenzivnosti ukrepov, imenovani Dodatni ukrepi (DU) in Ambiciozni dodatni ukrepi (DUA). Ambiciozni dodatni ukrepi temeljijo na večjem varčevanju z energijo, ki bi prineslo za 14 % manjšo potrošnjo koriščene energije, kot v scenariju DU.

Scenarija se razlikujeta v tem, ali bomo v bodoče uporabljali v veliki meri jedrsko ali namesto nje plinsko energijo.

V scenariju DUA SNP med energijskimi viri prevladujeta dva vira, SNP in OVE (kjer prevladujejo sončne in vetrne elektrarne z 11,5 TWh). Oba vira bosta predstavljala po 42,5% vseh virov energije, vsi ostali energenti le 15%.

Oba vira sta zaradi svojih karakteristik v takih deležih problematična. Sončne elektrarne, ki bodo prevladovali v OVE, proizvajajo elektriko neusklajeno s porabo poletni in pozimi. Za delovanje EES terjajo hranilnike električne energije s kratkoročno kapaciteto vsaj 50 GWh, trikratno moč distribucijskega sistema, ter dodatne rezerve 5 TWh (430 ktoe) plina v zalogah za rezerve dodatne kapacitete plinskih elektrarn moči 1.500 MW.

To bo potrojilo ceno elektrike iz OVE in ogrozilo varnost oskrbe, ker se bo potrošnja plina pozimi tako povečala, da bo presegla maksimalne kapacitete slovenskega plinovodnega sistema.

Za proizvodnjo 1.758 ktoe (**20,4 TWh**) SNP (nevtralnno plinastih goriv), ki jih predvideva naša energetska bilanca, bi morali vložiti 3.847 ktoe (**44,7 TWh**) električne energije iz OVE, ki pa jih nimamo kje vzeti. To je pet krat toliko elektrike, kot bi jo proizvedla JEK2. Iz količin SNP, ki jih predvideva energetska bilanca, bi tako proizvedli za **3,65 mio ton CO₂**.

Zaradi pregrešno visokih stroškov izdelave, negativne energetske bilance in ničelnega prispevka k razogljičenju energetike, SNP nima realnih možnosti, da bi v bodoče igral pomembno vlogo v naših energetskih bilancah..

Scenarij SNP (podnebno nevtralnno plinasto gorivo) nima realnih možnosti, da bi v bodoče igral pomembno vlogo v energetskih bilancah Slovenije.

<https://damijan.org/2019/10/23/med-utopijo-in-realnostjo-smo-res-razmislili-koliko-nas-bo-stalo-n>

12. Priloga 3: Prihodki in izplačila Podnebnega sklada

V letih od 2013 do 2015 je Podnebni sklad prejel polovico teh prihodkov, od leta 2016 predstavlja celoten izkupiček iz te prodaje namenske prihodke Podnebnega sklada, ki je del proračuna Republike Slovenije. V letih 2013 do 2019 se je v sklad steklo 199 milijonov evrov, porabljenih pa 106 mio evrov.

V letih 2013-2015 se je od skupaj **106 milijonov** EUR največji delež namenilo največ **-41,5 mio** evrov **energetski sanaciji** stavb in zamenjavi starih kurišč, za zniževanje **emisij v prometu za 15,7 mio** evrov **avtobusov in avtomobilov**, **25 mio** evrov za izgradnjo **HE na spodnji Savi**. Medtem, ko se za **RR** v nove tehnologije za zniževanje emisij ni namenilo **nič evrov**, se je za **NVO** namenil **skoraj 1 mio** evrov, za **tehnično in administrativno pomoč 7 mio** evrov, ter **12 mio** evrov za sofinanciranje programov na področju **naravnih nesreč**.

Tudi planirana poraba Podnebnega sklada za obdobje 2020-2024 v veliki meri naslavlja ukrepe, s katerimi neposredno ne prispeva k razogljčenju ali prilagajanju na podnebne spremembe.

Od ocenjenih 350 mio evrov prilivov iz naslova prodaje CO2 kuponov se načrtuje največ, skupaj **20%** za ukrepe iz preteklih let- **62 mio evrov za zamenjavo starih kurišč** z napravami na lesno biomaso, **1 mio evrov** za okolju prijazna **komunalna vozila**, **4 mio** evrov za energetske učinkovite **javni železniški promet**.

37 milijonov evrov se načrtuje za subvencije, spodbude za **dejavnosti**, v gospodarstvo in kmetijstvo, pomembne za prehod v **nizkoogljično, krožno gospodarstvo in zelena delovna mesta**.

Za **zmanjševanje emisij v prometu** (vzroki v prometu/tranzitu in kamionskem izvozu bencina) namenja skupaj tretjino, **105 mio** evrov. Od tega **20 mio evrov** za nakup **vozil za prevoz potnikov**, **27 mio evrov** za **kolesarsko infrastrukturo**, **40 mio** evrov v **železniško infrastrukturo**. **14,8 mio** evrov bo namenjenih **razvoju trga alternativnih goriv** v prometu.

Za spodbujanje učinkovite gradnje in energetske sanacije stavb se namenja **26 mio** evrov, za ureditev okolice **HE Mokrice po načelih Natura 2000** pa **15 mio** evrov.

30 mio evrov se namenja ukrepom za prilagajanje podnebnim spremembam – **22 mio** evrov za primere **naravnih nesreč** in **8,2 mio** evrov za ohranjanje **biotske raznovrstnosti**. (Natura 2000).

4 mio evrov se bo porabilo podnebnim vsebinam v **vzgoji in izobraževanju...**

Od **8 mio** evrov za RRI se kar **6 mio** evrov namenja infrastrukturi za **načrtovanje in izvajanje podnebne politike**. Ob tem se **17 mio** evrov namenja Projektu LIFE, **5 mio** evrov za sistemsko podporo razogljčenju..., **14 mio** evrov za tehnično pomoč in administrativne stroške. **Skupaj 42 mio evrov za administracijo in še 3,5 mio za Nevladne organizacije**

13. Priloga 4: Energetske subvencije (Vir Podnebno ogledalo št. 7)

Opis energetskih subvencij, tudi za fosilna goriva (NEPN, stran 198)

Subvencije v energetiki

Subvencije v energetiki so v letu 2017 znašale 163 mio EUR (v tekočih cenah). Nanašajo se zgolj na podporo za proizvodnjo električne energije iz OVE in SPT. Tabelarni prikaz strukture podeljenih subvencij po letih v obdobju 2010 do 2017 prikazuje spodnja tabela.

Preglednica 64: Podeljene subvencije v energetiki v obdobju 2010-2017

<i>mio EUR v tekočih cenah</i>	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
OVE in URE	61	92	143	200	205	178	140	163

Vir: Analiza IJS - CEU, baza podatkov Borzen-CP, FURS, MZI, Eko sklad, 2019

Spodbude, ki so v nasprotju s ciljem zmanjšanja emisij TGP

Spodbude, ki so v nasprotju s ciljem zmanjšanja emisij TGP, se skozi leta zaradi povečevanja porabe energentov povečujejo. Vračila trošarin za dizelsko gorivo za komercialni namen

(tovorna vozila in vozila za prevoz potnikov) so največja po deležu. Njihova višina variira tudi glede na višino samih trošarin na posamezni energent in v primeru nižanja obdavčitve pada tudi znesek spodbud. V letu 2017 so te spodbude za nafto in plin znašale 95 mio EUR (tekočecene).

14. Priloga 5: Indikatorji pilotnih premogovnih regij EU

država	Poljska				Češka		Romunija		
regija	Malopolska		Silesia		Karlovy Vary		Jiu valley		
	hard coal		hard coal		lignit, dnevi kop		hard coal		
prebivalstvo regije	3.349.498		4.533.565		295.000		134.987		
št občin	182								
zaposleni skupaj	1.409.200		1.843.700		152.000				
št. Premogovnikov	2		17		2		2 od 4		
mio ton	2,3		59		6		0,5		
zaposleni	3.998		73.000		2.700		2.724 (od18		
TE	3		4		2		2		
ins. Moč MGw	1.576		6.344		689		1.255 (5% R porabe EE		
toplovodno ogr. MGw	37,5				za 120.000 preb				
Zaposleni v TE	1200		2.911		2.700		1.039		
Izobrazbena struktura	0-2	9%	6%		19%		10%		
	3-4	62%	64%		69%		70%		
	5-8	33%	29%		11%		40%		
Starostna struktura	<30 let		20%				50%		
	30-44		48%		5% <30		9,9% 30-5		
	>45		32%		9% >60				
Struktura po zaposl in DV		zaposl	DV	zaposl	DV	zaposl	DV	zaposl	D
% industrije		24	22	23	35	31	29	34	2
% rud in energ		0,5		5	7	21	21		0
% transport, trgovina		25	30	24	24	20	20	26	2
%javni sekt		20		22	13	21	21	18	1

	Poljska		Češka	Romunija	Asturias Španija
	Malopolska	Silesia	Karlovy Vary	Jiu valley	Asturias
a v Reg power mix	80%	1		0	75
	1957, 1962, 1977				
apostleni	3703	22.106	5000-8000	367	1.540
osp.na premog ton	0,92		za 120 t gosod		Za 1,2 mio gosp
premog	400.000				
nogovniki	3		2030*	2	
a	od 1990	od 1990		Od 1970	
	19.100	12.600	12.600	10.200	23.134
premoga v proizv EE	iz 68 na 70	iz 78% na 60%	10-15% do 2040, odvisno od trga		Velik uvoz premoga
	32	21%,	22		42%
	2033	2033			
v % do 2030	21-23*	23%,	-22%		39%
anje CO2 1990- 2030	-30	-30%	-34% 2050/2005		21/1990
		sindikata			
	Modernizacija premogovnikov!	The program for Silesia		Zapiranje neproduktivnih prem	Hranilniki za 57.000 mw, 3,5gw črpalne e, 2,5gw v baterijah, naložbe v interkonekcijo, skrb za zanesljivo in stabilno ee za industrijo
	* pogoj eu funds		*zapiranje zaradi ekon in ekol, co2 kup eu in cz		Zapiranje 2019, 2020, ostali do 2030
regionaln plani za riranje	da, politika moderzniziranja premog	Zapiranje do 2030	znižanje proizv na 3,8 2021	Polt. zapiranja nekonkur. Premogovnikov	Poli.zapir.nekonkur. Prem. porast FTE

Priloga 6: Doseganje podnebnih ciljev

Že kot članica EU je za obdobje do leta 2020 svoje podnebne cilje sprejemala zelo ambiciozno.: doseči **20% znižanje izpustov** TGP glede, 25% delež OVE in za 20% povečanje učinkovitost rabe energije glede na leto 2005. Za sektorje ne- ETS se je Slovenija zavezala, da emisije TGP do leta 2020 ne bo povečala za več kot 4 % glede na leto 2005. Za izpuste EU-ETS sektorja se nacionalni cilji ne postavljajo. Zanj je veljal skupni cilj na ravni EU-28, do leta 2020 zmanjšati emisije TGP za 21 %.

Doseganje podnebnih ciljev Slovenije

	1990	2005	2010	2015	2016	2017	2018	2018 v %	Rast	
									2018/ 1990 v %	2018/ 2005 v %
Promet	2.728	4.416	5.263	5.368	5.738	5.547	5.824	33,3	113,5	31,9
Energetika	6.375	6.448	6.340	4.562	4.929	4.915	4.800	27,4	-24,7	-25,6
Goriva v ind.	3.151	2.485	1.916	1.591	1.598	1.679	1.828	10,4	-42,0	-26,4
Kmetijstvo	1.855	1.733	1.696	1.733	1.756	1.721	1.722	9,8	-7,2	-0,6
Goriva v gosp.	1.867	2.677	2.268	1.486	1.555	1.425	1.307	7,5	-30,0	-51,2
Ind. procesi	1.393	1.427	1.013	1.144	1.143	1.190	1.187	6,8	-14,8	-16,8
Odpadki	697	741	535	493	488	477	442	2,5	-36,6	-40,4
Drugo	544	530	525	374	401	413	394	2,2	-27,6	-25,7
SKUPAJ	18.610	20.457	19.555	16.751	17.608	17.367	17.502	100	-6,0	-14,4
v tem: ETS	-	8.721	8.130	6.110	6.479	6.570	6.492	37	-	-25,6
ne-ETS	-	11.736	11.425	10.641	11.129	10.797	11.010	63	-	-6,2
LULUCF		-7.121	-6.126		143		243,1		-	-103,4
Vse skupaj	18.610	13.336	13.430	16.751	17.751	17.367	17.745	100		33,1

Vir podatkov: ARSO in EUROSTAT. Opomba: prikazani so vsi podatki skupaj, razvrščeno glede na vrednosti v letu 2018.

Dejansko so skupne emisije TGP v ETS in ne-ETS sektorju skupaj, v obdobju 2005-2018 padle za **14%**. V letu 2019 so se emisije znižale za 4,3 %, največ v sektorju elektroenergetika (5,3 %). Emisije v industriji so kljub rasti proizvodnje ostale v letu 2019 na ravni leta 2018. v **ETS sektorju so se emisije TGP v tem obdobju znižale za 25,6 %**, več kot v ne-ETS sektorju (za 6,2 %), kar je **več od skupnega cilja EU** za ETS sektor do leta 2020 (21%).

Zanemarlja se dejstvo, da so se skupne emisije zmanjšale za 14 %, a so se **skupaj z upadom ponorov, predvsem v gozdovih, povečale za tretjino**. Zaradi žledoloma in bolezni je ponor CO₂ iz 7,1 mio ton CO₂ v letu 2013 padel na 0,24 mio ton letno, **kar je dvakrat več TGP, kot jih letno s kurjenjem premoga proizvede TEŠ**.

K nižjemu zmanjšanju izpustov je pretežni delež prispeval sektor prometa s kar 131% povečanjem izpustov (ind 232) do leta 2018 glede na leto 2005. Če so še v letu 2005 emisije iz prometa predstavljale 38 % emisij ne-ETS sektorja, se je ta v letu 2018 povišal na kar 53%. Višje emisije so posledica povečanja prometne aktivnosti, pomembno pa se je povečala tudi prodaja goriva tujim vozilom. Emisije TGP v prometu so od leta 2015 višje od emisij v sektorju energetika.

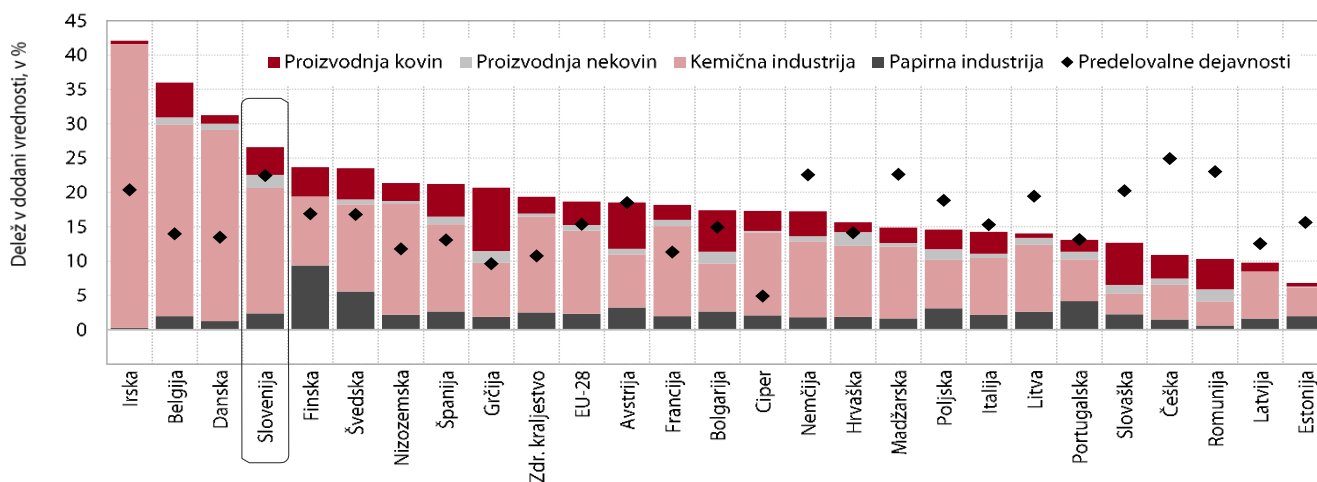
15. Priloga 7: KLJUČNI INDIKATORJI ENERGETSKO INTENZIVNE INDUSTRIJE

Energetsko intenzivna industrija v Sloveniji (proizvodnja aluminija, jekla, papirja ter nekaterih kemičnih izdelkov) predstavlja okoli 30 % dodane vrednosti predelovalnih dejavnosti, ustvari 2,5 % BDP in skupno zaposluje preko 27.000 ljudi.

Kot neposredni odjemnik električne energije je neločljivo povezana s slovenskim energetske sistemom in mu zagotavlja stabilno delovanje.

Slovenija za ta del svoje industrije, ki je po **deležu energetske intenzivne industrije** v strukturi gospodarstva na **4. mestu v EU**, enako tudi po **dodani vrednosti** na zaposlenega, na **4. mestu v EU**.

Slika: Delež emisijsko intenzivnih panog v predelovalnih dejavnostih in delež predelovalnih dejavnosti v dodani vrednosti gospodarstva, 2013

Energetsko intenzivna industrija je v energetsko učinkovitost veliko vlagala, učinki se odražajo v spodnji tabeli.

Tabela : Proizvodnja emisijsko intenzivnih industrij in energetska intenzivnost predelovalnih dejavnosti

	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Proizvodnja v emisijsko intenzivnih industrijah (letni indeks realne rasti)	104,2	112,1	114,3	93,7	81,2	108,9	102,3	102	102,7	101,9
Proizv. vlaknin, papirja ter izdelkov iz njih	102,5	99	98,5	89,8	89,8	101,3	100,7	97	100,3	102,3
Proizv. kemikalij, kemičnih izd., umetnih vlaken	107,6	113	121,7	101	85,8	114,7	102,4	104,6	103,9	99,2
Proizv. drugih nekovinskih mineralnih izdelkov	93,1	106,2	105,8	102,5	72,4	98,7	90,7	95,9	98,3	105
Proizvodnja kovin	103,2	119,6	106,7	68,6	70,3	109,5	111	101,1	103,4	107,1
Proizvodnja predelovalnih dejavnosti brez emisijsko intenzivnih industrij (letni indeks realne rasti)	103,9	104,8	107,1	104,7	81,3	106,1	102	98,3	98	104,7
Energetska intenzivnost predelovalnih dejavnosti (indeks 2005=100)	100	95,8	86,6	78,9	77,2	75,2	71,1	71,3	71,2	69,2
Emisije TGP iz industrije (indeks 2005=100)	100	103,9	98,1	93,7	76	75,2	70,5	68,8	70	71,2

Vir: SI-STAT podatkovni portal – Nacionalni računi ter Rudarstvo in predelovalne dejavnosti, 2015; preračuni UMAR.

V NEPN – v poglavju 2.1.1., Energija iz obnovljivih virov, Skupni delež OVE do leta 2030, (stran 36, 46), se kot ciljno vrednost za leto 2030 določa vsaj 27-odstotni delež obnovljivih virov v končni rabi energije.

V odstavku Stanje na področju OVE in relevantne nacionalne okoliščine pa se med ostalim opredeljuje, da morajo države članice pri določanju nacionalnega prispevka OVE do leta 2030, ki je nižji od predlaganega s strani EK (37%) upoštevati tudi vse relevantne okoliščine, ki vplivajo na uvedbo OVE, med ostalim tudi potencial za stroškovno učinkovito uvedbo energije iz obnovljivih virov, naravne omejitve, raven elektroenergetske povezanosti, idr.

Med temi okoliščinami je tudi **»Upoštevanje deleža energetske intenzivne industrije v Sloveniji, ki je večji od povprečja EU«:**

»Skoraj dve tretjini (62,2 %) končne energije v industriji porabijo štiri energetske intenzivne panoge: proizvodnja kovin, proizvodnja papirja in izdelkov iz papirja, proizvodnja nekovinskih mineralnih izdelkov ter proizvodnja kemikalij in kemičnih izdelkov. Skoraj 30 % dodane vrednosti v industriji so leta 2014 ustvarile emisijsko intenzivne dejavnosti, kar Slovenijo umešča na visoko, četrto mesto v EU po tem kazalniku. Ta delež je večji le v Belgiji, na Irskem in Danskem, vendar je v teh članicah prispevek kemične in farmacevtske industrije v dodani vrednosti znatno večji od prispevka teh panog v Sloveniji. Tržno razpoložljive tehnologije v teh panogah za zdaj še ne omogočajo večje uporabe OVE.«